

Den styrkede Pædagogiske Læreplan

- BØRNEHUSENE VED SKOVEN, KLYNGE NB G

KLYNGE NB G

STUDSGAARDEN | STUDSGAARDSGADE 55, 2100 KBH Ø

BØRNEHUSET REGNSKOVEN | STRØDAMVEJ 28, 2100 KBH Ø

BØRNEHUSET EMDRUP/SØGÅRD | EMDRUP VÆNGE 194B, 2100 KBH Ø

FRITIDSINSTITUTIONEN V. LUNDEHUSSKOLEN | KELDSØVEJ 11, 2100 KBH Ø

BØRNEHUSENE VED SKOVEN | RYMARKSVEJ 11, 17, 19, 125, 2900 HELLERUP

Indledning	3
Lokal udarbejdelse af læreplanen	4
Det fælles pædagogiske grundlag – en introduktion	1
Barnesyn - <i>det fælles pædagogiske grundlag</i>	2
Dannelse og børneperspektiver - <i>det fælles pædagogiske grundlag</i>	4
Leg - <i>det fælles pædagogiske grundlag</i>	2
Læring - <i>det fælles pædagogiske grundlag</i>	6
Børnefællesskaber - <i>det fælles pædagogiske grundlag</i>	4
Pædagogisk læringsmiljø - <i>det fælles pædagogiske grundlag</i>	2
Samarbejde med forældre om børns læring - <i>det fælles pædagogiske grundlag</i>	1
Børn i udsatte positioner - <i>det fælles pædagogiske grundlag</i>	2
Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen - <i>det fælles pædagogiske grundlag</i>	2
Inddragelse af lokalsamfundet - <i>øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan</i>	2
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø - <i>øvrige krav til den pædagogiske læreplan</i>	1
De seks læreplanstemaer – en introduktion	2
Alsidig personlig udvikling - <i>de seks læreplanstemaer</i>	1
Social udvikling - <i>de seks læreplanstemaer</i>	2
Kommunikation og sprog - <i>de seks læreplanstemaer</i>	3
Krop, sanser og bevægelse - <i>de seks læreplanstemaer</i>	4
Natur, udeliv og science - <i>de seks læreplanstemaer</i>	4
Kultur, æstetik og fællesskab - <i>de seks læreplanstemaer</i>	3
Pejlemærker	4
Etablering af en evalueringskultur	1
Til udfyldelse – i enhederne om dokumentation og evaluering	1

INDLEDNING

I Danmark går stort set alle børn i alderen 0-6 år i dagpleje, vuggestue eller børnehave hver dag. Det giver dagtilbuddene en unik rolle i forhold til at understøtte alle børns generelle trivsel og udvikling. Forskning peger derudover på, at dagtilbud af høj kvalitet har en markant positiv betydning for især børn fra hjem, hvor forældrene ikke i tilstrækkelig grad kan stimulere og støtte børnene. Gode dagtilbud bidrager derfor til, at flere børn får et liv, hvor de har mulighed for at forfølge deres mål og drømme.

Som et led i at sikre kvalitet i dagtilbud, har alle daginstitutioner i Danmark siden 2004 arbejdet med udgangspunkt i pædagogiske læreplaner, hvor de fastsætter mål for børns læring inden for seks centrale læreplanstemaer. I 2018 blev der i Folketinget vedtaget nye regler om den pædagogiske læreplan i forbindelse med ændringer i dagtilbudsloven. Det betyder, at alle dagtilbud skal implementere nye elementer i deres læreplansarbejde og fremover arbejde ud fra et fælles pædagogisk grundlag, seks læreplanstemaer, samt etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet.

Derudover, er det fortsat et krav, at alle dagtilbud arbejder efter de seks pejlemærker for pædagogisk kvalitet i dagtilbud. Arbejdet med pejlemærkerne kan harmonere godt med læreplansarbejdet, da der er overlap mellem pejlemærkerne og læreplanstemaernes fokusområder.

I forlængelse af ændringerne i dagtilbudsloven, har Børne- og Socialministeriet udgivet publikationen "Den styrkede pædagogiske læreplan – Rammer og Indhold". Publikationen er en grundig beskrivelse af de krav der stilles til den styrkede pædagogiske læreplan i dagtilbudsloven og i bekendtgørelsen. Denne finder I her: [Den styrkede pædagogiske læreplan](#).

KLYNGE NB G'S VERSION

I klynge NB G har en arbejdsgruppe i samarbejde med en pædagogisk konsulent fra Københavns Kommune udviklet nærværende version af Børne- og Socialministeriets publikation. Dokumentet indeholder beskrivelser fra Børne- og Socialministeriets publikation, herunder grundige beskrivelser af de seks læreplanstemaer og tematikkerne indenfor det pædagogiske grundlag. Ydermere er der indsat relevante lovbestemmelser fra dagtilbudsloven. Efter beskrivelsen af hvert tema i læreplanen, er der indsat arbejdsspørgsmål, som guider enhedens medarbejdere igennem udfyldelsen af læreplanen. Ligeledes, er der gjort plads til, at enhederne kan beskrive deres dokumentations- og evalueringspraksis. Den enkelte enhed udarbejder altså sin lokale læreplan i dette dokument.

På denne illustration ses en oversigt over de ni tematikker indenfor det pædagogiske grundlag (de blå) og de seks læreplanstemaer (de røde), som læreplanen indeholder.

DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i det pædagogiske grundlag, som sikrer at alle daginstitutioner arbejder ud fra et fælles pædagogisk værdigrundlag. Det fælles pædagogiske grundlag består af en række centrale elementer, som fx leg, børnefællesskaber og et bredt læringsbegreb, hvilke udgør den forståelse og tilgang, hvorpå der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i dagtilbud.

LÆREPLANSTEMAER

De seks læreplanstemaer har til hensigt at sikre en bred læringsforståelse og fokus på forskellige centrale elementer i børns læring og udvikling.

Igennem arbejdet med de seks læreplanstemaer, beskrives hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring.

LOKAL UDARBEJDELSE AF LÆREPLANEN

Vi har i enheden arbejdet med læreplanen og beskrevet hvordan vi arbejder med den enkelte tematik, dokumentation og evaluering i praksis. Som baggrund for arbejdet, har vi i enheden benyttet os af nedenstående guide:

GUIDE TIL ARBEJDET MED LÆREPLANEN

- ➔ Læs og forstå hvert enkelt tema i læreplanen, hav gerne drøftelser omkring indholdet i de forskellige temaer.
- ➔ Inden I går i gang med at udfylde beskrivelserne af jeres læreplansarbejde, opfordrer vi jer til at læse afsnittet om evaluering og dokumentation til sidst i dokumentet. Det giver jer mulighed for at inddrage drøftelser og refleksioner omkring jeres evaluerings- og dokumentationsarbejde indenfor den enkelte læreplanstematik. Har I en praksis, der evaluerer og dokumenterer hvordan I arbejder med den enkelte tematik? Kan den styrkes, eller skal den udvikles på ny?
- ➔ Under hvert tema er der arbejdsspørgsmål, som guider jer igennem beskrivelserne af læreplansarbejdet. Ved at besvare disse spørgsmål, vil I få udarbejdet reflekterede og fyldestgørende beskrivelser af, hvordan I arbejder med læreplanen i jeres enhed.
- ➔ Til sidst i dokumentet bedes I beskrive jeres dokumentations- og evalueringspraksis så fyldestgørende som muligt. Der indgår vejledende spørgsmål, som kan lede jer på vej i beskrivelserne. Beskriv gerne både konkrete eksempler på dokumentation og evaluering, og jeres bagvedliggende tanker om formålet hermed.
- ➔ Når beskrivelserne er udført under alle tematikkerne og evaluering og dokumentation, har I jeres lokale udgave af Den styrkede pædagogiske læreplan, som beskriver jeres pædagogiske praksis i overensstemmelse med kravene hertil.

Kommenterede [TT1]: Nyt, tilføjet 26.4.

FÅ MERE INSPIRATION!

På hjemmesiden for EMU Dagtilbud findes en række materialer, som kan bruges i arbejdet med at komme godt i gang med den styrkede pædagogiske læreplan. Børne- og Socialministeriets originale udgave af *Den styrkede pædagogiske læreplan – rammer og indhold* indgår i materialesamlingen, som også indeholder korte viden-notater, dialogkort, en række små film, eksempler på pædagogiske forløb mv. om udvalgte elementer i læreplanen.

På EMU Dagtilbud findes også et redskab til selvevaluering, som kan bruges til et nysgerrigt og kritisk blik på egen pædagogisk praksis i forhold til eksempelvis det brede læringsbegreb, læring eller forældresamarbejde. Herudover kan der findes et redskab med fem tilgange til, hvordan man kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Vi opfordrer til en generel orientering på Undervisningsministeriets hjemmeside, EMU Dagtilbud, men vi har også skrevet links ind i dette dokument, under de temaer hvor vi har set en særlig relevans.

Det fælles pædagogiske grundlag

- 9 Tematikker

DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG – EN INTRODUKTION

Det fælles pædagogiske grundlag består af ni tematikker, som skal være udgangspunktet for udarbejdelsen af læreplanen. Det betyder, at vi skal kunne argumentere for, hvordan tematikkerne kendetegner vores forståelse og tilgang i arbejdet med børns trivsel, udvikling, læring og dannelse i alle enhederne i Klynge NB G.

Nogle elementer, i form af eksempelvis barnesyntet, skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer, såsom eksempelvis forældresamarbejdet og arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.

Efter hver introduktion til en tematik og de ovenfor beskrevne yderligere krav, er der indsat en række spørgsmål, som ved besvarelse sikrer refleksion over og argumentation for hvordan I arbejder med temaet i dagligdagen.

I boksen nedenfor fremgår det hvad dagtilbudsloven siger om det fælles pædagogiske grundlag.

§ HVAD SIGER LOVEN?

- Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag. Dagtilbudsloven § 8, stk. 2

Elementer i det fælles pædagogiske grundlag:

- **Barnesyntet.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på f.eks. 2 år og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Legen.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker f.eks. gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse, læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunkt for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng med børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.

Forarbejder til dagtilbudsloven §8, stk. 2

BARNESYN

- det fælles pædagogiske grundlag

§ HVAD SIGER LOVEN?

- Det at være barn har en værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes i de første år.

Forarbejder til dagtilbudsloven §8, stk. 2

INSPIRATION TIL DET PÆDAGOGISKE ARBEJDE MED BARNESYNET

FN's Børnekonventions fokus på barnets ret til leg og medbestemmelse står centralt i danske dagtilbud. Det betyder, at dagtilbuddene er forpligtede til at give børn medbestemmelse og skabe læringsmiljøer, der tager udgangspunkt i børnenes perspektiver, og hvor den børneinitierede leg fremmes af det pædagogiske personale, som værner om børnenes initiativ, fantasi og virkelyst.

Børnesynet i danske dagtilbud tager udgangspunkt i, at det at være barn har en værdi i sig selv. Derfor værner danske dagtilbud om børns ret til at være børn, til at være forskellige og til at udvikle sig i forskelligt tempo. I danske dagtilbud er der fokus på at drage omsorg for børnene og samtidig stimulere og udfordre børnene for at understøtte deres trivsel, læring, udvikling og dannelse.

De danske dagtilbud skal være med til at understøtte det gode børneliv, forstået som et liv, hvor der er plads, tid og ro til at være barn, og hvor et nært og tillidskabende pædagogisk personale giver barnet nærvær, omsorg og tryghed til at

kunne lære og udvikle sig. Børn opfattes grundlæggende som kompetente og selvstændige, samtidig med at børn har brug for omsorg, udfordringer, positive forventninger og tillid fra det pædagogiske personale.

Det pædagogiske personale og ledelsen må skabe organisatoriske rammer og et læringsmiljø, der muliggør, at børnene oplever nærhed, trivsel, læring, udvikling og anerkendende relationer. Børn ses som aktive medskabere af egen læring og udvikling i rammer, det pædagogiske personale er ansvarlige for. Børnenes bidrag er væsentlige og vigtige elementer i det pædagogiske arbejde – når der er tale om både planlagte aktiviteter, spontant opståede situationer, leg og rutinesituationer. Derfor er det vigtigt, at barnet føler sig set og forstået, og at barnet oplever, at det har en demokratisk stemme. Legen og legende, nysgerrige tilgange er udgangspunktet for de processer, som barnet indgår i, og som det pædagogiske personale har ansvaret for at rammesætte. Læreplanen skal understøtte, at dette fokus fastholdes i det pædagogiske arbejde.

YDERLIGERE INPUT TIL ARBEJDET MED TEMAET "BARNESYN"

Under jeres arbejde med temaet "Barnesyn" kan I finde inspiration via eventuelle links og eventuelt udleveret materiale. Ligeledes bør man orientere sig i institutionens nuværende læreplan og andre eksisterende politikker, der kunne have relevans.

EMU Danmarks læringsportal, Undervisningsministeriet: www.emu.dk/modul/børneperspektiver-0

ARBEJDSSPØRGSMÅL TIL UDARBEJDELSEN AF TEMAET "BARNESYN"

Børnesyn

Vi sigter efter at børnene:

- ✚ Har oplevelsen af et godt børneliv.
 - ✚ Kan indgå i og bidrage til forpligtende fællesskaber.
 - ✚ Kan blive selvhjulpne og kompetente.
 - ✚ Udvikler sig og lærer gennem oplevelser, leg og relationer.
- ❖ Vi har fællesskabet i fokus både børnene i mellem og barn-voksenrelationen.
 - ❖ Vi vægter børnenes medbestemmelse, inddrager deres perspektiver og griber deres initiativer. Børn har brug for at blive set, hørt og forstået.
 - ❖ Vi har fokus på en legende, sansende og eksperimenterende tilgang til læring. Børn har brug for passende udfordringer i forhold til alder og udvikling ZNU = zonen for nærmeste udvikling.
 - ❖ Vi forstår og accepterer at børn er forskellige. Vi fokuserer på barnets styrker og ikke på fejl og mangler.
 - ❖ Barnet skal have nærværende og autentiske voksne, der finder ud af, hvad børnene bliver optaget af og kan fordybe sig sammen med børnene. Vi voksne er tydelige rollemødelere, guidende og vejledende. Vi voksne indtager forskellige positioner i det pædagogiske rum: vi går foran og viser nyt, ved siden af og deltager i aktiviteter på lige fod og sammen med børnene og vi går bagved og observerer børnenes fire leg, hvorved vi kan se deres zone for nærmeste udvikling samt hvad de har taget til sig af det nye vi har vist dem.
 - ❖ De voksne skal have indsigt i børneperspektivet og gennem observationer og dialog nå frem til hvad barnet har lyst til/brug for. Det er vigtigt de voksne er nærværende både fysisk og psykisk, og har den nødvendige faglighed i forhold til det lille barns behov, og udvikling. Den voksne skal være tydelig, så barnet forstår intentionerne.
 - ❖ Barnet er i centrum, og de voksne møder barnet hvor det er med nærvær og omsorg.
 - ❖ Anerkendende og respektfuldt menneske- og børnesyn: både barn-barn, barn-voksen, voksen-barn og voksen-voksen. (anerkendende kommunikation).
 - ❖ Sociale relationer – positiv voksenkontakt hver dag
 - ❖ Alle børn og unge har ret til positiv voksenkontakt hver dag – og udsatte børn og unge har et særligt behov for at blive set og få omsorg. Alle børn og unge skal opleve et trygt og omsorgsfuldt miljø, hvor de mødes med respekt og anerkendelse.

DANNELSE OG BØRNEPERSPEKTIVER

- det fælles pædagogiske grundlag

§ HVAD SIGER LOVEN?

- Børn på fx 2 år og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelses- proces og demokratisk forståelse. Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i det daglige pædagogiske arbejde, så børnene oplever at have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det pædagogiske personale i dagtilbuddet skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge, som personalet er ansvarligt for at skabe.

Forarbejder til dagtilbudsloven §8, stk. 2

HVAD INDEBÆRER KRAVET?

Dagtilbuddene skal fremme børns dannelse, hvor begrebet dannelse refererer til en dybere form for læring, hvor barnet som aktiv deltager forankrer værdier og viden i egen personlighed som rettesnor for at orientere sig og handle i en global verden som et hensynsfuldt, kritisk, demokratisk menneske.

Dannelse refererer både til det pædagogiske formål, til pædagogisk indhold og form. Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i den daglige pædagogiske praksis, så børnene oplever at medvirke i og have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det dannende indhold skal være meningsfuldt, udfordre barnet og være afsæt for børnenes måder at begribe og handle på i en digitaliseret og global verden. Det pædagogiske personale i dagtilbuddet skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge, som personalet er ansvarligt for at skabe.

Dagtilbud skal fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen skal være grundlæggende, og der skal tages udgangspunkt i et børneperspektiv. Barndommen har værdi i sig selv, og det pædagogiske læringsmiljø skal tage udgangspunkt i et børneperspektiv, uanset om der er tale om hverdagsituationer, børneinitierede aktiviteter eller voksenplanlagte forløb.

(Forarbejder til dagtilbudslovens § 7, stk. 1)

YDERLIGERE INPUT TIL ARBEJDET MED TEMAET "DANNELSE OG BØRNEPERSPEKTIVER"

Under jeres arbejde med temaet "Dannelse og Børneperspektiver" kan I finde inspiration via eventuelle links og eventuelt udleveret materiale. Ligeledes bør man orientere sig i institutionens nuværende læreplan og andre eksisterende politikker, der kunne have relevans.

EMU Danmarks læringsportal, Undervisningsministeriet: www.emu.dk/modul/børneperspektiver-0

ARBEJDSSPØRGSMÅL TIL UDARBEJDELSEN AF TEMAET "DANNELSE OG BØRNEPERSPEKTIVER"

Dannelse og børneperspektiver

Der er flere gode grunde til, at medbestemmelse og børneinddragelse er vigtigt, og tre centrale grunde er, at 1) medbestemmelse styrker læring, 2) medbestemmelse styrker demokrati, og 3) medbestemmelse styrker trivsel og selvværd.

Vi vægter at inddrage børnenes medbestemmelse, at inddrage deres perspektiver og gribe deres initiativer. Børneinddragelse handler om at give børn indflydelse på deres egen hverdag og anerkende, at børnene har en mening om deres liv og omgivelser. Børnene inddrages i dagligdagen alt efter alder/udvikling, inden for de rammer de voksne udstikker. Det kan f.eks. være ved valg af aktiviteter, legekammerater, og hvor/hvad de gerne vil lege. Generelt har stuerne åbne døre, så børnene har mulighed for at besøge hinanden på tværs af stuerne. Legetøj og materialer står fortrinsvis i børnehøjde, så børnene selv kan nå det. Den gode relation er tillidsfuld og respektfuld relation, den voksne er ansvarsfuld og påtager sig ansvaret i at være den voksne. Barnet skal have tillid til den voksne, som har en stille forventning om at "det her kan du godt klare". Vores forventninger til barnets evner kan være med til at få barnet videre i sin udvikling.

Eksempel på praksis: Pædagogen fortæller om et barn der meget gerne ville vaske hænder, hvor det ikke helt passede ind i situationen. Men efterfølgende foreslog pædagogen barnet, at "NU" kan du vaske hænder hvis du stadigvæk har lyst. (at den voksne husker hvad de har lovet barnet). Når barnet bliver taget alvorligt, og den voksne forstår barnets følelser, styrker det barnets selvværd. Respektfuld relation hvor den voksne ser bort fra en "hverdag", og i stedet ser på hvor barnet er henne, og om barnet eksempelvis er klar til at få skiftet ble, eller blive puttet (lave små aftaler med barnet som er overskuelige).

Husk at være tydelige voksne både verbalt og i vores kropssprog. Børn og voksne siger godmorgen og farvel hver dag til hinanden. Den voksne giver sig tid til den tætte relation eksempelvis når barnet skal skiftes, her er der mulighed for den helt nære en til en kontakt. Det er vigtigt vi ser hele børnegruppen.

LEG

- det fælles pædagogiske grundlag

§ HVAD SIGER LOVEN?

- Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud. Legen er også grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at alle børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for alle børn.

Forarbejder til dagtilbudsloven §8, stk. 2

INSPIRATION TIL AT UNDERSTØTTE LEGEN

Børns spontane og selvorganiserede leg skal både anerkendes og respekteres og gives betydelig plads i hverdagen i dagtilbuddene. Det pædagogiske personale har samtidig et ansvar for at have en opmærksomhed på, hvordan legefællesskaberne blandt børnene udvikler sig. Det pædagogiske personale kan fx løbende vurdere, om det er nødvendigt at rammesætte legen, så alle børnene trives i legen, prøver nye roller og sociale kombinationer og har en (positiv) oplevelse af at være med.

Rammesatte legeaktiviteter kan fx tage udgangspunkt i, at børn og voksne sammen reflekterer over, hvordan legen kan udformes og udvikles. Pædagogiske legeaktiviteter- åbner også mulighed for at inddrage de børn, der eventuelt står uden for legen.

YDERLIGERE INPUT TIL ARBEJDET MED TEMAET "LEG"

Under jeres arbejde med temaet "Leg" kan I finde inspiration via eventuelle links og eventuelt udleveret materiale. Ligeledes bør man orientere sig i institutionens nuværende læreplan og andre eksisterende politikker, der kunne have relevans.

EMU Danmarks læringsportal, Undervisningsministeriet: <https://www.emu.dk/modul/leg>

ARBEJDSSPØRGSMÅL TIL UDARBEJDELSEN AF TEMAET "LEG"

Leg og læring (2 samlede tematikker)

Vi har fokus på en legende, sansende og eksperimenterende tilgang til læring. Vi betragter læring som en proces, der finder sted hele tiden, dels gennem relationer til andre og dels gennem de læreprocesser, som barnet er en del af i vores børnehuse. Læring i børnehuse handler ikke alene om at gøre børn skoleparate, men også om at vi kan medvirke til, at alle børn store som små bliver livsparate, robuste og udvikler sig. Vores læringsforståelse tager udgangspunkt i:

- at børn lærer på alle tidspunkter i alle situationer.
- at børn har forskellige måder at lære på.
- at en sammenhængende indsats på alle fagområder styrker læring og udvikling.
- at læringsmiljøet indrettes, så det understøtter etablering af børns legefællesskaber og muligheder for fordybelse.
- at et gensidigt, forpligtende samarbejde mellem forældre og medarbejdere skaber det optimale grundlag for børns trivsel, læring og udvikling.

Et godt læringsmiljø er et miljø, hvor børn lærer af egne erfaringer, hvor de får inspiration, guidning og understøttes i deltagelse i store og små grupper af fællesskaber børnene imellem. Vores udgangspunkt er, at børn "kan" – børn kan alting, på børnemåde, dvs. på det udviklingsstadiet, de nu engang er på.

Centralt er det, at den voksne er anerkendende i læringsrummet og samtidig den, der sætter inspirerende rammer, udfordrer og støtter barnet i læreprocessen. Legen er en stor læreproces, hvor børnene netop undersøger, eksperimenterer, føler, ser på og efterligner. Ved selv at håndtere materialer, imitere og improvisere, afprøve nye roller i legene samt ved selv at prøve kræfter med grov- og finmotoriske udfordringer styrkes børnenes trivsel, læring og udvikling.

- Det er vigtigt, at de voksne reflekterer over egen praksis for at skabe et levende, omsorgsfuldt og udviklende læringsmiljø, som skaber plads til forandring.
- Hverdagen i børnehuset er det læringsmiljø, hvori børn og voksne udvikler sig, og læringen foregår naturligt som gensidige processer i relationer mellem børnene indbyrdes og mellem de voksne og børnene.
- Børns læring styrkes gennem alle sanser (føle, smage, lugte, m.m.).
- Børns lege og lege evner danner grundlaget for daglige læreprocesser, og det er vigtigt, at de voksne er opmærksomme på, hvad børnene er optaget af og sætter fokus på deres egen aktive indsats.
- De voksne skal være gode rollemodeller.
- De voksne skal afstemme deres initiativer i forhold til det børnene kan og vil.
- Læringen har intet starttidspunkt eller sluttidspunkt.

Sammenfattende ønsker vi at udforske nogle ideer, hvor vi bringer børnene i aktivitet. Vi ønsker at finde udfordringer for børnene i hverdagslivet samt finde ud af, hvad de enkelte børn og børnegruppen som helhed har brug for at beskæftige sig med afhængig af alder, baggrund, interesser, behov m.m.

Læringsmål for barnets alsidige personlige udvikling

Målet er at støtte børnene i deres personlige udvikling, så deres selvværd styrkes og de får en øget opfattelse af, hvem de selv er.

Hvordan kan målet nås

- De voksne hjælper børnene med at sætte ord på deres følelser og oplevelser.
- De voksne støtter og opmuntrer børnene til at kunne hjælpe dem selv.
- Det enkelte barn bliver set, og der bliver lyttet til barnet.
- Børnene spiser selv, øser deres egen mad op, og er med til at rydde op
- Børnene opmuntres til selv at tage tøj af og på.
- De voksne anerkender, at børnene siger til og fra.

Eksempel på praksis

2 børn har en konflikt, da de gerne vil have den samme bil. Den voksne hjælper børnene med at løse uenigheden ved at sige: "Det er godt nok ærgerligt, for jeg kan se, du gerne vil have bilen, men lige nu har Peter den, men vi kan sammen finde en anden bil".

Dokumentation

På stuemøderne har personalet løbende fokus på børnenes udvikling.

Læringsmål for de sociale kompetencer

Målet er, at børnene får mulighed for at være optaget af noget fælles og derved får en spirende følelse af fællesskab. At børnene bliver opmærksomme på hinanden og hjælpes på vej til at vise omsorg for hinanden.

På grundlag af vores syn på barnet, arbejder vi i hverdagen med.

- at børnene bliver betragtet som individer, der kan definere egne behov, at de får en tro på egne evner og følelser, og derved for mulighed for at udvikle en sund selvfølelse, et højt selvværd og en god selvtillid
- at børnene bliver set, læst og forstået, når de prøver at udtrykke sig. Den voksne tager imod og reagerer på det, som børnene udtrykker.
- at være troværdige i vores kommunikation med børnene - både med hensyn til kropssprog og det verbale sprog (det vi siger, er rent faktisk det også det vi gør)
- at børnene får dækket de fysiske behov for mad og drikke, bliver skiftet, når de trænger til det, får frisk luft og motorisk udfoldelse.
- at der bliver etableret aktiviteter som udfordrer børnene og er meningsfulde.
- at den voksne er lydhør overfor børnenes signaler, udtryk, ønsker og behov.

Hvordan kan målet nås

De voksne viser børnene gode samværsformer og sociale spilleregler - vi taler med børnene i en ordentlig tone, og de voksne er nærværende og engagerede rollemodeller. Erfaringerne med at vise omsorg får børnene gennem samværet med omsorgsfulde voksne og ved at iagttage de ældre børns omsorg for hinanden.

De voksne skal være inspirerende, så børnene har lyst til at deltage. De voksne skal være gode rollemodeller i forhold til hinanden, vise omsorg og hjælpe hinanden. Vi skal inddrage og opmuntre børnene til at blive aktive deltagere i den sociale proces.

Eksempel på praksis

Børnene siger goddag og farvel til hinanden. De større børn hjælper de mindre børn med at tage tøj af og på. Børnene opfordres til at række eksempelvis frugtskålen videre til det næste barn. Når vi spiser sammen, lærer vi at være optaget af noget fælles.

De voksne opfordrer børnene til at være med til at trøste hinanden, hvis de er kede af det.

LÆRING

- det fælles pædagogiske grundlag

§ HVAD SIGER LOVEN?

- Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse.

Forarbejder til dagtilbudsloven §8, stk. 2

INSPIRATION TIL DET PÆDAGOGISKE ARBEJDE MED BØRNS LÆRING

Børn lærer ved at udforske med krop og sanser, ved at undre sig og stille spørgsmål, ved at blive mødt af spørgsmål og udfordringer samt ved at eksperimentere med fx materialer og gøre opdagelser. Børn lærer gennem kommunikation, udveksling og sociale interaktioner. De lærer ved at opleve nyt og ved at opleve, at de fx kan bidrage til at ændre på regler og finde innovative og kreative løsninger på udfordringer i sammenhænge, de indgår i fællesskab med andre børn og voksne. Børns læring fremmes af at turde begå fejl, famle og slippe fantasien løs. Det betyder, at det pædagogiske personale skal skabe et alsidigt, inddragende- og trygt læringsmiljø, der fremmer sådanne eksperimenterende kompetencer samt lyst til at lære og opleve mere – også efter dagtilbudstiden.

Læring i dagtilbud er meget mere end fx tilegnelse af kulturelle værdier, kundskaber, færdigheder og handlemønstre. Læring i dagtilbud sker i en vekslen mellem blandt andet børneinitierede lege, voksenplanlagte aktiviteter og rutine-situationer som fx frokosten. Det pædagogiske personale skaber et læringsmiljø, der fører børnene videre i deres sociale, emotionelle og kognitive udvikling. Dagtilbuddene er kun én blandt flere arenaer for børns læring og udvikling, hvor hjemmet er den

mest centrale og har størst indflydelse på børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Børnene skal derfor have mulighed for i dagtilbuddet at behandle og eksperimentere med deres erfaringer fra hjemmet og andre arenaer. Derudover er det vigtigt, at børn får mulighed for at få alsidige oplevelser og erfaringer fra natur, nærmiljø, kultur og samfund, ligesom der skal være fokus på at fremme både nonkognitive og kognitive kompetencer.

Det pædagogiske personale skal bruge børnenes lege- indhold som pejlemærker for, hvad der optager dem, hvad der kan være en udfordring for deres læring og udvikling, og hvad der derfor er oplagt at arbejde videre med i planlagte læringsaktiviteter sammen. Det kan fx ske, at børn savner fælles erfaringsgrundlag at lege ud fra. Eller at børnene fx leger de samme lege hele tiden, uden at der sker en udvikling, eller at de ikke lykkes med at skabe fordybende fantasilege, men kun gør ansatser til fælles leg. Eller at et barns manglende verbale sprog er en barriere for at udtrykke følelser eller behov. I forhold til at understøtte et fælles erfaringsgrundlag kan det pædagogiske personale støtte børnene i deres adgang til en stadig større erfaringsverden og mere direkte, ved at det pædagogiske personale

indimellem deltager i børnenes lege. Dermed inspirerer det pædagogiske personale børnene til at tage legen andre steder hen. Samtidig må det pædagogiske personale systematisk have fokus på de børn, der ikke af sig selv indgår i legene og aktiviteterne eller altid har den samme rolle i lege og aktiviteter. Det pædagogiske personale har -ansvaret for, at -børnene får mangfoldige og rige erfaringer med lege og andre aktiviteter.

Når det pædagogiske personale i dagtilbud målrettet arbejder med børnenes læring inden for fx bæredygtighed, digitalisering, naturfænomener, kultur eller lignende, skal den pædagogiske tilgang være baseret på en legende og eksperimenterende tilgang, for at læringens indhold og form giver mening for børnene.

YDERLIGERE INPUT TIL ARBEJDET MED TEMAET "LÆRING"

Under jeres arbejde med temaet "Læring" kan I finde inspiration via eventuelle links og eventuelt udleveret materiale. Ligeledes bør man orientere sig i institutionens nuværende læreplan og andre eksisterende politikker, der kunne have relevans.

EMU Danmarks læringsportal, Undervisningsministeriet: www.emu.dk/modul/det-brede-lærings-syn

ARBEJDSSPØRGSMÅL TIL UDARBEJDELSEN AF TEMAET "LÆRING"

Leg og læring (2 samlede tematikker)

Vi har fokus på en legende, sansende og eksperimenterende tilgang til læring. Vi betragter læring som en proces, der finder sted hele tiden, dels gennem relationer til andre og dels gennem de læreprocesser, som barnet er en del af i vores børnehuse. Læring i børnehuse handler ikke alene om at gøre børn skoleparate, men også om at vi kan medvirke til, at alle børn store som små bliver livsparate, robuste og udvikler sig. Vores læringsforståelse tager udgangspunkt i:

- at børn lærer på alle tidspunkter i alle situationer.
- at børn har forskellige måder at lære på.
- at en sammenhængende indsats på alle fagområder styrker læring og udvikling.
- at læringsmiljøet indrettes, så det understøtter etablering af børns legefællesskaber og muligheder for fordybelse.
- at et gensidigt, forpligtende samarbejde mellem forældre og medarbejdere skaber det optimale grundlag for børns trivsel, læring og udvikling.

Et godt læringsmiljø er et miljø, hvor børn lærer af egne erfaringer, hvor de får inspiration, guidning og understøttes i deltagelse i store og små grupper af fællesskaber børnene imellem. Vores udgangspunkt er, at børn "kan" – børn kan alting, på børnemåde, dvs. på det udviklingsstadiet, de nu engang er på.

Centralt er det, at den voksne er anerkendende i læringsrummet og samtidig den, der sætter inspirerende rammer, udfordrer og støtter barnet i læreprocessen. Legen er en stor læreproces, hvor børnene netop undersøger, eksperimenterer, føler, ser på og efterligner. Ved selv at håndtere materialer, imitere og improvisere, afprøve nye roller i legene samt ved selv at prøve kræfter med grov- og finmotoriske udfordringer styrkes børnenes trivsel, læring og udvikling.

- Det er vigtigt, at de voksne reflekterer over egen praksis for at skabe et levende, omsorgsfuldt og udviklende læringsmiljø, som skaber plads til forandring.

- Hverdagen i vuggestuen er det læringsmiljø, hvori børn og voksne udvikler sig, og læringen foregår naturligt som gensidige processer i relationer mellem børnene indbyrdes og mellem de voksne og børnene.
- Børns læring styrkes gennem alle sanser (føle, smage, lugte, m.m.).
- Børns lege og lege evner danner grundlaget for daglige læreprocesser, og det er vigtigt, at de voksne er opmærksomme på, hvad børnene er optaget af og sætter fokus på deres egen aktive indsats.
- De voksne skal være gode rollemodeller.
- De voksne skal afstemme deres initiativer i forhold til det børnene kan og vil.
- Læringen har intet starttidspunkt eller sluttidspunkt.

Sammenfattende ønsker vi at udforske nogle ideer, hvor vi bringer børnene i aktivitet. Vi ønsker at finde udfordringer for børnene i hverdagslivet samt finde ud af, hvad de enkelte børn og børnegruppen som helhed har brug for at beskæftige sig med afhængig af alder, baggrund, interesser, behov m.m.

Læringsmål for barnets alsidige personlige udvikling

Målet er at støtte børnene i deres personlige udvikling, således at deres selvværd styrkes og de får en øget opfattelse af, hvem de selv er.

Hvordan kan målet nås

- De voksne hjælper børnene med at sætte ord på deres følelser og oplevelser.
- De voksne støtter og opmuntrer børnene til at kunne hjælpe dem selv.
- Det enkelte barn bliver set, og der bliver lyttet til barnet.
- Børnene spiser selv, øser deres egen mad op, og er med til at rydde op
- Børnene opmuntres til selv at tage tøj af og på.
- De voksne anerkender, at børnene siger til og fra.

Eksempel på praksis

2 børn har en konflikt, da de gerne vil have den samme bil. Den voksne hjælper børnene med at løse uenigheden ved at sige: "Det er godt nok ærgerligt, for jeg kan se, du gerne vil have bilen, men lige nu har Peter den, men vi kan sammen finde en anden bil".

Dokumentation

På stuemøderne har personalet løbende fokus på børnenes udvikling.

Læringsmål for de sociale kompetencer

Målet er, at børnene får mulighed for at være optaget af noget fælles og derved får en spirende følelse af fællesskab. At børnene bliver opmærksomme på hinanden og hjælpes på vej til at vise omsorg for hinanden.

På grundlag af vores syn på barnet, arbejder vi i hverdagen med.

- at børnene bliver betragtet som individer, der kan definere egne behov, at de får en tro på egne evner og følelser, og derved får mulighed for at udvikle en sund selvfølelse, et højt selvværd og en god selvtilid

- at børnene bliver set, læst og forstået, når de prøver at udtrykke sig. Den voksne tager imod og reagerer på det, som børnene udtrykker.
- at være troværdige i vores kommunikation med børnene - både med hensyn til kropssprog og det verbale sprog (det vi siger, er rent faktisk det også det vi gør)
- at børnene får dækket de fysiske behov for mad og drikke, bliver skiftet, når de trænger til det, får frisk luft og motorisk udfoldelse.
- at der bliver etableret aktiviteter som udfordrer børnene og er meningsfulde.
- at den voksne er lydhør overfor børnenes signaler, udtryk, ønsker og behov.

Hvordan kan målet nås

De voksne viser børnene gode samværsformer og sociale spilleregler - vi taler med børnene i en ordentlig tone, og de voksne er nærværende og engagerede rollemodeller. Erfaringerne med at vise omsorg får børnene gennem samværet med omsorgsfulde voksne og ved at iagttage de ældre børns omsorg for hinanden.

De voksne skal være inspirerende, så børnene har lyst til at deltage. De voksne skal være gode rollemodeller i forhold til hinanden, vise omsorg og hjælpe hinanden. Vi skal inddrage og opmuntre børnene til at blive aktive deltagere i den sociale proces.

Eksempel på praksis

Børnene siger goddag og farvel til hinanden. De større børn hjælper de mindre børn med at tage tøj af og på. Børnene opfordres til at række eksempelvis frugtskålen videre til det næste barn. Når vi spiser sammen, lærer vi at være optaget af noget fælles.

De voksne opfordrer børnene til at være med til at trøste hinanden, hvis de er kede af det.

BØRNEFÆLLESSKABER*- det fælles pædagogiske grundlag***§ HVAD SIGER LOVEN?**

- Al leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende, hvor alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til. I dagtilbuddenes hverdag skal der være plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ og kan være aktivt deltagende, samtidig med at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioner mv. Det er det pædagogiske personales og ledelsens opgave at skabe en balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet.

Forarbejder til dagtilbudsloven §8, stk. 2**INSPIRATION TIL DET PÆDAGOGISKE ARBEJDE MED BØRNEFÆLLESSKABER**

I dagtilbud indgår børn i et socialt fællesskab sammen med andre børn og voksne. De konkrete børn og det pædagogiske personale, der er til stede i dagtilbuddet, er fælles om at skabe det sociale rum, hvorigennem de enkelte børn lærer og udvikler sig. Sammen med det pædagogiske personale har de andre børn betydning for, hvilke erfaringer det enkelte barn gør sig, når det er i dagtilbuddet.

Al leg, dannelse og læring sker i et socialt samspil med de øvrige børn og det pædagogiske personale i dagtilbuddet. I dagtilbuddenes hverdag skal der være plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ og kan være aktivt -deltagende, samtidig med at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige

positioner mv. Det er det pædagogiske personales og ledelsens opgave at skabe en balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet.

Forældrene har et medansvar, som betyder, at forældrene indgår i at skabe et velfungerende børnefællesskab præget af anerkendelse af alle familier uanset disses forudsætninger. I det pædagogiske arbejde med den pædagogiske læreplan arbejdes der med sammenhænge mellem børnenes perspektiver, mulighederne og begrænsningerne i det sociale rum og de pædagogiske målsætninger. Dagtilbuddets børnefællesskaber skal også skabe rum for, at børn kan etablere venskaber på tværs af alder, køn og kultur, og at mobning forebygges.

YDERLIGERE INPUT TIL ARBEJDET MED TEMAET "BØRNEFÆLLESSKABER"

Under jeres arbejde med temaet "Børnefællesskaber" kan I finde inspiration via eventuelle links og eventuelt udleveret materiale. Ligeledes bør man orientere sig i institutionens nuværende læreplan og andre eksisterende politikker, der kunne have relevans.

EMU Danmarks læringsportal, Undervisningsministeriet: www.emu.dk/modul/samspil-og-relationer

ARBEJDSSPØRGSMÅL TIL UDARBEJDELSEN AF TEMAET "BØRNEFÆLLESSKABER"

Børnefællesskaber

Betyder for os at vi har deltagelse i fællesskabet i fokus – både relationer børnene imellem samt relationer børn og voksne. At alle, uanset hvilke forudsætninger, baggrund og kompetencer de har, kan forvente at vi møder dem med åbenhed og respekt som individ og med betydning i fællesskabet. At børn mærker at blive mødt med en tilpas rummelighed, der gør at de får et godt børneliv i børnehaven. At der er plads til mangfoldighed og at dette bruges som en ressource. At samarbejdet mellem forældre og medarbejdere er gensidigt forpligtende, hvor forældreinddragelse og dialog er essentielt for det gode børneliv.

Vi holder samling, hvor vi øver forpligtelse, f.eks. vente på tur, sociale regler og normer samt fortællinger og sang. At få indtryk og give udtryk.

Vi forsøger at give børnene ejerskab/ tilhørsforhold til gruppen.

Børnene har alders- og udviklings- bestemte pligter i dagligdagen, såsom at dække bord, stille service på plads og sørge for orden på stuen og i egen garderobe. Børnene deles op i mindre grupper, f.eks. ved aktiviteter og ture ud af huset. Grupperne er afstemt efter børnenes relationer, alder og/eller udvikling. Vi bakker op om venskaber børnene imellem på tværs af stuerne.

Alle børn i vuggestuen skal opleve at være en del af et socialt fællesskab, børn med særlige behov skal inkluderes i fællesskabet.

Eksempel på praksis: De voksne viser børnene gode samværsformer og sociale spilleregler, taler til børnene i en ordentlig tone og er nærværende og engagerede rollemodeller. De voksne viser børnene hvordan de kan hjælpe hinanden eksempelvis med, af og påklædning af tøj, omkring spisebordet rækker de frugtskålen videre til næste barn, opfordre børnene til at trøste hinanden hvis de er kede af det.

Har et barn nogle særlige behov, er det vigtigt, at barnet får disse behov opfyldt. I samarbejde med forældrene vil vi i første omgang prøve at løse dette ved at tilrettelægge aktiviteter / legegrupper som vi tror på barnet kan drage nytte af. Har vi brug for hjælp udefra vil vi invitere de relevante fag personer til en observation af børnegruppen /barnet (tværfagligt samarbejde).

PÆDAGOGISK LÆRINGSMILJØ

- det fælles pædagogiske grundlag

Det pædagogiske læringsmiljø er rammen for børns trivsel og læring og helt centralt i arbejdet med den pædagogiske læreplan.

§ HVAD SIGER LOVEN?

- Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Forarbejder til dagtilbudsloven §8, stk. 3

HVAD INDEBÆRER KRAVET?

Med pædagogisk læringsmiljø forstås et miljø, hvor der med afsæt i de centrale elementer i det pædagogiske grundlag arbejdes bevidst og målrettet med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet skal være baseret på et samspil mellem strukturelle parametre som personalets uddannelse og kompetencer, børnegruppernes størrelse, fysiske rammer, normering, digitale redskaber, den æstetiske udformning mv. og en række proceselementer som det empatiske samspil med de andre børn og det pædagogiske personale, udfordrende dialoger og situationer, forældresamarbejdet og hverdagens rytme mv. Den pædagogiske læreplan skal understøtte og tydeliggøre samspillet mellem disse forhold.

Ved etablering af et pædagogisk læringsmiljø i dagtilbud vil det være en forudsætning, at det

pædagogiske personale og ledelsen løbende har blik for, hvordan praksis kan ramme- sættes, organiseres og tilrettelægges, så børnene får de bedste betingelser for at lære og udvikle sig.

Det vil fx have stor betydning for børnenes sociale udvikling, at der er et miljø, hvor barnet støttes i at sige fra og til og indgå i både kendte og nye sammenhænge med andre børn, ligesom det har stor betydning for barnets kommunikative og sproglige udvikling, at der er et rigt sprogligt miljø i dagtilbuddet, hvor personalet er bevidst om at indgå i længere dialoger med børnene, stille åbne spørgsmål og kontinuerligt sætte ord på alt det, der sker i hverdagen i forbindelse med såvel pædagogisk tilrettelagte aktiviteter, spontane aktiviteter og daglige rutiner med børnene som frokost, oprydning mv.

Når det pædagogiske personale skal etablere pædagogiske læringsmiljøer, indebærer dette også, at personalet skal gøre sig pædagogisk-didaktiske overvejelser om et pædagogisk læringsmiljø, der understøtter børnegruppens kropslige, sociale, emotionelle og kognitive læring og udvikling.

Det pædagogiske læringsmiljø er til stede hele dagen

Det er et krav, at det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet skal være til stede hele dagen.

Det betyder, at det pædagogiske læringsmiljø i forbindelse med både børnenes leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter og daglige rutiner som fx bleskift, frokost, oprydning, når børnene tager tøjet på og af i garderoben mv., skal give børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Det indebærer, at børnenes læring ikke er afgrænset til halvanden times pædagogiske aktiviteter om

formiddagen, men finder sted gennem hele dagen.

At etablere et pædagogisk læringsmiljø i de daglige rutiner i dagtilbuddet vil fx handle om at tale med barnet, mens det får skiftet ble, så barnet får stimuleret sin følelsesmæssige tilknytning og sproglige udvikling, at barnet støttes i selvhjulpenhed ved at tage flyverdragt på i garderoben, at barnet lærer at tage hensyn til andre ved frokosten som en del af arbejdet med barnets alsidige personlige udvikling og sociale udvikling mv.

Det pædagogiske læringsmiljø skal altid tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

(Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 3)

YDERLIGERE INPUT TIL ARBEJDET MED TEMAET "LÆRINGSMILJØ"

Under jeres arbejde med temaet "Læringsmiljø" kan I finde inspiration via eventuelle links og eventuelt udleveret materiale. Ligeledes bør man orientere sig i institutionens nuværende læreplan og andre eksisterende politikker, der kunne have relevans.

EMU Danmarks læringsportal, Undervisningsministeriet: www.emu.dk/modul/paedagogisk-laeringsmiljo

ARBEJDSSPØRGSMÅL TIL UDARBEJDELSEN AF TEMAET "LÆRINGSMILJØ"

SAMARBEJDE MED FORÆLDRE OM BØRNS LÆRING
- det fælles pædagogiske grundlag

Som en del af arbejdet med den pædagogiske læreplan skal det fremgå, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældre om børns læring.

§ HVAD SIGER LOVEN?

- Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.

Forarbejder til dagtilbudsloven §8, stk. 6

HVAD INDEBÆRER KRAVET?

Som en del af arbejdet med den pædagogiske læreplan skal dagtilbuddet have fokus på, hvordan dagtilbud og forældre kan samarbejde om barnets og børnegruppens trivsel og læring på tværs af dagtilbud og hjem.

Dagtilbuddets samarbejde med forældrene om børns læring skal ske via det forældresamarbejde, som allerede finder sted i dagtilbuddet i form af fx forældremøder, dag-tilbud-hjem-samtaler, hente-/bringe-situationer, sommerfester, julearrangementer, fællesspisning mv. Det enkelte dagtilbud skal derfor anvende nogle af de forskellige fora, hvor forældrene kommer i dagtilbuddet, til at sætte børns læring på dagsordenen.

Dette kan fx ske, ved at der på forældremøder er et punkt, som handler om, hvad der arbejdes med i dagtilbuddet, og hvordan forældrene kan understøtte barnets læring i hjemmet. Personalet vil i det daglige forældresamarbejde, hvor forældre afleverer og henter deres barn, også lejlighedsvist kunne fortælle forældrene om barnets sociale hverdagsliv og læring i dagtilbuddet og være i dialog med forældrene om, hvordan man i fællesskab kan fremme barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Dagtilbuddet skal fortsat være ramme om arrangementer, hvor formålet er at styrke det sociale sammenhold og relationerne blandt børn

og forældre, men dagtilbuddets samarbejde med forældrene skal også have fokus på børns læring.

Alle forældre er forskellige, og det vil være det enkelte dagtilbuds ansvar at facilitere og rammesætte forældresamarbejdet, så forældresamarbejdet bliver differentieret og baseret på lokale traditioner, ønsker og den enkelte families behov. Dagtilbuddet skal sammen med forældrene afstemme gensidige forventninger til hinanden i forhold til både det individuelle forældresamarbejde og det mere generelle forældresamarbejde i dagtilbuddet. Det daglige forældresamarbejde i dagtilbud vil skulle bygge på et tillidsfuldt og konstruktivt samarbejde om børnenes trivsel og læring.

Dagtilbuddets samarbejde med forældre i forhold til at understøtte barnets læring i familien kan fx bestå i, at dagtilbuddet vejleder forældre om, hvordan de kan bidrage positivt til barnets læring og udvikling. Forældrene kan fx læse højt for barnet, synge med barnet og i øvrigt inddrage barnet i og tale med barnet om alle de ting, som forældre og barn foretager sig i og uden for familien, så barnet herigennem får udviklet sit sprog og får udvidet sin -erfaringsverden ved at stille spørgsmål, undre sig og gøre sig erfaringer.

Med forældresamarbejde om børns læring forstås netop et samarbejde, hvor såvel dagtilbuddet som forældrene har et ansvar. Forældrene har således også et ansvar for at samarbejde med

dagtilbuddet og i øvrigt holde sig orienteret og bakke op om det arbejde, der foregår i dagtilbuddet i forhold til barnets og børnegruppens trivsel og læring.

(Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 6)

YDERLIGERE INPUT TIL ARBEJDET MED TEMAET "SAMARBEJDE MED FORÆLDRE OM BØRNS LÆRING"

Under jeres arbejde med temaet "Samarbejde med forældre om børns læring" kan I finde inspiration via eventuelle links og eventuelt udleveret materiale. Ligeledes bør man orientere sig i institutionens nuværende læreplan og andre eksisterende politikker, der kunne have relevans.

EMU Danmarks læringsportal, Undervisningsministeriet: www.emu.dk/modul/foraldresamarbejde-2

ARBEJDSSPØRGSMÅL TIL UDARBEJDELSEN AF TEMAET "SAMARBEJDE MED FORÆLDRE OM BØRNS LÆRING"

Forældresamarbejde

Vi ønsker at skabe et forældresamarbejde med kommunikation, forståelse og åbenhed. Vi forventer og tilbyder en åbenhed i forhold til barnets trivsel – barnet i fokus. Vi bestræber os på at skabe relationer ved at hilse på alle forældre der kommer i børnehuset. Vi bestræber os på at tilpasse vores samarbejde til forældres ønsker og behov. Vi ønsker at inkludere forældrene i forhold til børnenes dagligdag og ved arrangementer.

- Altid øjenkontakt med forældre – sige godmorgen og farvel
- Kommunikation med/til forældre: ugebrev, mails, nyhedsbreve, trivselssamtaler
- Hver dag kunne fortælle positive historier om barnet
- Vi ønsker mere forældreinddragelse (sommerfest, forældre Kaffe, forældremøder mm.)
- Vi er gode til at sige de svære ting og skal fortsat gøre dette
- Smalltalk – små dialoger med forældrene

Sammen med forældrene har vi et ansvar for barnets udvikling. Igennem daglig dialog, er det et fælles ansvar at få skabt et miljø som er præget af omsorg, tryghed, engagement, livsglæde og fællesskabsfølelse, som er grundlaget for udvikling.

De voksne skal sørge for at få indsigt i barnets perspektiv og gennem observation og dialog prøve at finde frem til hvad barnet har lyst til og brug for. De voksne skal have fokus på barnets ressourcer.

Eksempel på praksis: Hvordan kan vi i fællesskab (forældre / personale) støtte det lille barn når det er inde i en periode hvor det skubber og bider og slår

Når små børn er i relation med andre børn, vil mange følelser komme i spil, glæde vrede, sorg, følelser som kommer til udtryk på forskellig vis, indtil barnet har gjort sig nogle erfaringer omkring sociale spilleregler/ samspil med andre børn.

Hvis et barn skubber/bider, over en længere periode kan det være en god ide at bryde den "onde" cirkel, og sammen med forældrene tilrettelægge en periode hvor barnet får særlig opmærksomhed. I vuggestuen kan det være mindre legegrupper hvor barnet har den voksne for sig selv, komme på besøg på en anden stue, gå en lille tur i nærmiljøet, eller finde på lege der giver positive oplevelser i relation med de andre børn (kaffestels lege). Vigtigt at forældrene har en særlig opmærksomhed på barnet når de henter og bringer i vuggestuen, siger goddag og farvel til de andre børn på stuen.

I langt de fleste tilfælde holder barnet op af sig selv, men en særlig fokus " hele vejen rundt" (pædagoger/forældre) har som regel en positiv effekt på barnet.

BØRN I UDSATTE POSITIONER

- det fælles pædagogiske grundlag

Som en del af arbejdet med den pædagogiske læreplan er det et krav, at dagtilbuddet reflekterer over, hvordan det pædagogiske læringsmiljø organiseres og tilrettelægges, så det også tilgodeser og understøtter børn i udsatte positioners læring.

§ HVAD SIGER LOVEN?

- Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.

Forarbejder til dagtilbudsloven §8, stk. 5

HVAD INDEBÆRER KRAVET?

Med børn i udsatte positioner forstås en sammensat gruppe af børn, der fx kan være børn med en

svag socioøkonomisk baggrund, børn med en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, børn i risiko for at stå uden for -fællesskabet mv. I lighed med andre børn lærer og udvikler børn i udsatte positioner sig i et fagligt kompetent pædagogisk læringsmiljø og i mødet med en velfunderet pædagogisk faglighed.

Kvaliteten i interaktionen mellem barn og voksen er særligt betydningsfuld for børn i udsatte positioner. Det pædagogiske personale i dagtilbud har, sammen med andre -relevante fagprofessionelle, et ansvar for at støtte børn med forskellige udfordringer og sikre, at alle børn deltager i fællesskabet. Den pædagogiske læreplan – herunder de seks læreplanstemaer og de pædagogiske mål – skal være relevante for alle børn uanset baggrund, sprog, kultur og traditioner. At etablere et pædagogisk læringsmiljø for børn i udsatte positioner handler ikke om at trække et enkelt barn ud af det almene børnefællesskab for at lave en særligt tilrettelagt aktivitet med barnet. Det handler som udgangspunkt om, at børn i udsatte positioner skal udfordres og opleve mestring i forbindelse med

blandt andet børne- og vokseninitierede lege og aktiviteter.

Alle børn i dagtilbud har krav på at blive stimuleret og blive mødt med positive forventninger. Det er afgørende, at det pædagogiske personale, på linje med forventningerne til de øvrige børn i dagtilbuddet, har positive forventninger til et barn i en udsat position. Børn i udsatte positioner skal være en betydningsfuld del af børnefællesskabet, ligesom deres forældre er tilsvarende betydningsfulde i forældrefællesskabet.

Nogle gange kan det være en fordel at give et udsat barn plads og rum til at være i en mindre gruppesammenhæng, hvor den voksne i højere grad har mulighed for at arbejde målrettet med barnets specifikke udfordringer, det være sig sociale, motoriske, sproglige udfordringer eller andet. Det kræver en skarp opmærksomhed hos det pædagogiske personale og ledelsen på alle børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem tilrettelæggelse af trygge pædagogiske læringsmiljøer.

(Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 5)

YDERLIGERE INPUT TIL ARBEJDET MED TEMAET "BØRN I UDSATTE POSITIONER"

Under jeres arbejde med temaet "Børn i udsatte positioner" kan I finde inspiration via nedenstående links og eventuelt udleveret materiale. Ligeledes bør man orientere sig i institutionens nuværende læreplan og andre eksisterende politikker, der kunne have relevans.

EMU Danmarks læringsportal, Undervisningsministeriet: www.emu.dk/modul/børn-i-udsatte-positioner-0

ARBEJDSSPØRGSMÅL TIL UDARBEJDELSEN AF TEMAET "BØRN I UDSATTE POSITIONER"

Børn i udsatte positioner

Overskriften skal forstås som en sammensat gruppe af børn. Fx børn med en svag socioøkonomisk baggrund, børn med en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, børn i risiko for at stå uden for fællesskaber.

- Interaktion mellem barn og voksen
- Samarbejde med andre relevante fagprofessionelle
- Børnene skal udfordres og opleve mestring
- Positive forventninger til udsatte børn
- Mindre grupper

Har et barn nogle særlige behov, er det vigtigt, at barnet får disse behov opfyldt. I samarbejde med forældrene vil vi i første omgang prøve at løse dette ved at tilrettelægge aktiviteter/legegrupper som vi tror på barnet kan drage nytte af. Har vi brug for hjælp udefra vil vi invitere de relevante fag personer til en observation af børnegruppen/barnet f.eks. sundhedsplejerske, psykolog, socialrådgiver, talehøre lærer og sprogvejleder. Vi afholder faste tværfagligt møder året rundt. Vi kan ved særlige behov hos barnet også benytte os af særlige kompetence institutioner i Kbh. kommune

PÆDAGOGISK LÆRINGSMILJØ MED SAMMENHÆNG TIL BØRNEHAVEKLASSEN - det fælles pædagogiske grundlag

§ HVAD SIGER LOVEN?

- Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

Forarbejder til dagtilbudsloven §8, stk. 6

HVAD INDEBÆRER KRAVET?

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen, og som dermed understøtter, at de kommende skolebørn er bedst muligt forberedt på at begynde i skole.

Arbejdet med at tilrettelægge et pædagogisk læringsmiljø for de ældste børn i børnehaven, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen, skal tage udgangspunkt i den styrkede pædagogiske læreplan.

Hvis en kommune fx har fastsat skolestart til 1. maj, og børnene fra det tidspunkt begynder i skolefritidsordning (SFO) eller fritidshjem, indebærer kravet, at dagtilbuddet et år før den dato er forpligtet til at etablere et skoleunderstøttende pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

De seks læreplanstemaer har tæt sammenhæng med de indholdselementer, der arbejdes med i børnehaveklassen. Temaerne i den pædagogiske læreplan er derfor et element i dagtilbuddenes arbejde med at skabe sammenhæng mellem indholdet i dagtilbuddet og børnehaveklassen.

Sammenhæng er ikke lig med, at indholdet i dagtilbud og skole skal være det samme. At skabe sammenhæng til børnehaveklassen kan fx handle

om børnenes trivsel, arbejdet med børnefællesskaber og at understøtte børns lyst til at lære og deres mod på nye oplevelser, fordi det er elementer, der er centrale på tværs af dagtilbud og skole.

Etablering af et pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen handler blandt andet om, at børn i dagtilbud får positive erfaringer med at deltage i dagtilbuddets fællesskaber, så barnet derigennem får positive forventninger til de sociale fællesskaber i skolen. Det indebærer, at det pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn skal have fokus på at understøtte, at børnene tør møde nye udfordringer, fordybe sig, være vedholdende, kunne indgå i et børnefællesskab og tage initiativ til at indgå i relationer.

Det indebærer videre, at det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet for de ældste børn også skal introducere til og give børnene mulighed for at udvikle nysgerrighed over for bogstaver, tal, mønstre, former mv.

Arbejdet med at tilrettelægge et pædagogisk læringsmiljø for de ældste børn i børnehaven, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen, skal tage udgangspunkt i den pædagogiske læreplan.

(Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 6)

YDERLIGERE INPUT TIL ARBEJDET MED TEMAET " PÆDAGOGISK LÆRINGSMILJØ MED SAMMENHÆNG TIL BØRNEHAVEKLASSEN"

Under jeres arbejde med temaet " Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen" kan I finde inspiration via eventuelle links og eventuelt udleveret materiale. Ligeledes bør man orientere sig i institutionens nuværende læreplan og andre eksisterende politikker, der kunne have relevans.

EMU Danmarks læringsportal, Undervisningsministeriet: www.emu.dk/modul/overgange-og-sammenhaenge

SAMARBEJDE MELLEM BØRNEHAVEN OG FRITIDSHJEM I KLYNGE NBG

I klynge NBG har vi et stort fokus på sammenhængen mellem børnehave, fritidsinstitution (FI) og børnehaveklasse. Gennem stærkt samarbejde med folkeskolen Lundehusskolen arbejder vi målrettet med at gøre overgangen fra børnehave til skole så glidende som muligt. Vi arbejder sammen med Lundehusskolen, da den ligger i vores distrikt og vores fritidsinstitution er tilknyttet skolen.

I månederne august til maj er der seks pædagoger fra FI, der kommer ned til de ældste børn i børnehaven i 3-6 timer om ugen. Formålet er at skabe et pædagogisk læringsmiljø for de ældste børn i børnehaven, som understøtter en brobygning mellem børnehaven og børnehaveklassen. Sammen med en pædagog fra børnehaven besøger børnene de forskellige afdelinger i FI og de kommer på besøg i børnehaveklassen på skolen.

Der kan være børn, som starter på andre skoler end Lundehusskolen efter deres tid i Klynge NB G. Vi mener dog, at disse børn også har gavn af introduktionen til fritidshjem, skole og læringsmiljøer med større børn som en del af deres forberedelse på at starte i skole.

Derudover kan der være andre samarbejder mellem børnehave og skole, som for eksempel en årlig mini-idrætsdag for de kommende skolebørn, som børnehaveklassen og børnehavepædagogerne arrangerer i fællesskab. For eksempel kan skoleleder eller børnehaveklasseleder deltage på børnehavernes forældremøder i efteråret, hvor de fortæller om skolen.

I efteråret hvert år, tilbydes forældre med kommende skolebørn en samtale med en eller to pædagoger fra barnets stue. Samtalen omhandler skolevalg, drøftelse af barnets skoleparathed og eventuelt initiativer, der kan støtte barnet i at blive klar til skole.

Pædagoger og forældre til det enkelte førskolebarn, laver en videns overdragelse omkring barnet til skolen.

ARBEJDSSPØRGSMÅL TIL UDARBEJDELSEN AF TEMAET " PÆDAGOGISK LÆRINGSMILJØ MED SAMMENHÆNG TIL BØRNEHAVEKLASSEN"

Overgange mellem børnehave og fritidsklub:

Børnehaven samarbejder med Lundeuskolens fritidsinstitutioner. Fra Fritidsinstitutionerne kommer 2 pædagoger én gang ugentligt i børnehaven og laver aktiviteter med førskolebørnene. Vi afholder idrætsdage sammen med distriktsskolen. Pædagogerne fra børnehaven og fritidsinstitutionen mødes og laver overlevering hver gang et barn skal videre til en af fritidsinstitutionerne.

INDDRAGELSE AF LOKALSAMFUNDET

- øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

§ HVAD SIGER LOVEN?

- Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.

Forarbejder til dagtilbudsloven §8, stk. 6

HVAD INDEHOLDER KRAVET?

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalmiljøet i arbejdet med etablering af det pædagogiske læringsmiljø for børn.

Som led i arbejdet med den pædagogiske læreplan skal dagtilbuddet overveje, hvordan lokalsamfundet i form af fx biblioteker, museer, idrætsstilbud og -faciliteter, plejehjem, erhvervsliv mv. kan inddrages med henblik på at styrke dagtilbuddets pædagogiske læringsmiljø.

Dagtilbuddet skal desuden overveje, om et samarbejde med fx ældre medborgere, skolebørn fra mellemtrinnet og udkolingen eller andre frivillige i lokalsamfundet, der ønsker at bidrage med en særlig viden eller interesse inden for f.eks. natur, sport, musik, sundhed eller håndværk, kan

bidrage til at styrke arbejdet med pædagogiske læringsmiljøer.

Det er lederen og det pædagogiske personale, der inden for lovens og kommunalbestyrelsens rammer og retningslinjer fastsætter den pædagogiske ramme for forløbene, hvor et samarbejde med eventuelle frivillige altid skal have børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse for øje.

Frivillige, der har deres gang i dagtilbuddet, skal ikke indgå som en del af personalenormeringen, ligesom eventuelle frivillige ikke kan pålægges ansvar for den pædagogiske kerneopgave.

Hvis dagtilbuddet beslutter at indgå aftale med en eller flere frivillige personer, skal dagtilbuddet

være opmærksomt på de regler, der gælder for indhentelse af børne- attest.

(Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 6)

YDERLIGERE INPUT TIL ARBEJDET MED TEMAET "INDDRAGELSE AF LOKALSAMFUNDET"

Under jeres arbejde med temaet "Inddragelse af lokalsamfundet" kan I finde inspiration via eventuelle links og eventuelt udleveret materiale. Ligeledes bør man orientere sig i institutionens nuværende læreplan og andre eksisterende politikker, der kunne have relevans.

Åben Dagtilbud, Københavns kommune: <https://aabendagtilbud.kk.dk/>

ARBEJDSSPØRSMÅL TIL UDARBEJDELSEN AF TEMAET "INDDRAGELSE AF LOKALSAMFUNDET"

Vuggestuen har et samarbejde med plejehjemmet, hvor de ældste vuggestuebørn besøger de ældre på plejehjemmet en gang om ugen. Der synges og danses og alle får et stort smil på læberne.

Vores børnehuse benytter i stort omfang de lokale legepladser i bebyggelsen og har dermed kontakt med beboerne i lokalsamfundet.

ARBEJDET MED DET FYSISKE, PSYKISKE OG ÆSTETISKE BØRNEMILJØ - øvrige krav til den pædagogiske læreplan

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal indtænkes i arbejdet med den pædagogiske læreplan.

§ HVAD SIGER LOVEN?

- Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.
- Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.

Forarbejder til dagtilbudsloven §8, stk. 7

HVAD INDEBÆRER KRAVET?

Begrebet børnemiljø er et samlede begreb for det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet, hvor det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø skal forstås bredt.

Det fysiske børnemiljø kan f.eks. omhandle støj-niveau, indeklima, plads til fysisk udfoldelse og stille aktiviteter, hygiejneforhold, lysforhold, garderobe, legeplads og udearealer, stuenes indretning og størrelse mv.

Det psykiske børnemiljø kan fx omhandle samspillet mellem børn og voksne, herunder om samspillet er kendetegnet ved gensidig respekt og tolerance, børnenes indbyrdes samspil, herunder om børnene i deres sprog og handlinger indbyrdes respekterer hinanden, om der blandt børn og personale er plads til og accept af menneskers forskellighed, om der finder mobning sted blandt børnene, mv.

Det æstetiske børnemiljø kan fx omhandle, hvorvidt stuerne- indretning og udsmykning virker stimulerende og inspirerende på børnene, samt hvorvidt omgivelserne indenfor og udenfor er udformet på en måde, som fremmer børnenes lyst til at bevæge og udfolde sig, fordybe sig, have stille lege mv.

De nævnte eksempler er ikke udtømmende eller en opstilling af forhold, dagtilbuddet skal forholde sig til. Det er det enkelte dagtilbud, der beslutter, hvilke forhold det finder relevante at medtage i den pædagogiske læreplan i forhold til det pædagogiske arbejde med børns læring.

Dagtilbuddet kan i den pædagogiske læreplan fx anføre, hvordan det pædagogiske læringsmiljø

kan fremme et bedre børnemiljø, fx ved at opdele børnegruppen i mindre grupper eller aktivt anvende legeplads, gangarealer eller lignende i hverdagen med henblik på at skabe et bedre børnemiljø i form af et reduceret støjniveau i dagtilbuddet og dermed styrke trivsel og læring hos børnene. Dag- tilbuddene kan også have en bevidst pædagogisk tilgang til fx håndvask eller brugen af hjemmesko med henblik på at hæve hygiejneniveauet, reducere sygdom og dermed skabe bedre rammer for trivsel og læring hos børnene.

Børnemiljøet i dagtilbuddet skal vurderes i et børneperspektiv. Det indebærer, at børnemiljøet skal vurderes med børnenes øjne, ligesom børnenes oplevelser af børnemiljøet skal inddrages i vurderingen af børnemiljøet afhængigt af børnenes alder og modenhed. Der lægges vægt på, at børnene inddrages i forbindelse med forhold, der vedrører dem selv, jf. FN's Børnekonventions artikel 12 om barnets ret til at give udtryk for sin mening og krav på, at denne mening respekteres.

(Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk.)

YDERLIGERE INPUT TIL ARBEJDET MED TEMAET "ARBEJDET MED DET FYSISKE, PSYKISKE OG ÆSTETISKE BØRNEMILJØ"

Under jeres arbejde med temaet "Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø" kan I finde inspiration via nedenstående links og eventuelt udleveret materiale. Ligeledes bør man orientere sig i institutionens nuværende læreplan og andre eksisterende politikker, der kunne have relevans.

Åben Dagtilbud, Københavns kommune: <https://aabendagtilbud.kk.dk/>

ARBEJDSSPØRGSMÅL TIL UDARBEJDELSEN AF TEMAET "ARBEJDET MED DET FYSISKE, PSYKISKE OG ÆSTETISKE BØRNEMILJØ"

I bedes tage stilling til alle eventuelle spørgsmål, og skrive det ind i dokumentet, der efterfølgende sendes til pædagogisk leder via mail eller Kbhmedarbejder. Den pædagogiske leder vil herefter renskrive det.

Er under udarbejdelse

6 LÆREPLANSTEMAER

DE SEKS LÆREPLANSTEMAER – EN INTRODUKTION

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer. De seks læreplanstemaer fremgår af boksen med uddrag fra lovgivningen nedenfor.

Indsæt blomst, den røde del

Kommenterede [TT2]: Carsten, indsætte blomst?

§ HVAD SIGER LOVEN?

- Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.
- Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring, herunder nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse, inden for og på tværs af følgende seks læreplanstemaer:

1. Alsidig personlig udvikling
2. Social udvikling
3. Kommunikation og sprog
4. Krop, sanser og bevægelse
5. Natur, udeliv og science
6. Kultur, æstetik og fællesskab

Dagtilbudsloven § 8, stk. 2 og 4

De seks læreplanstemaer skal ses i sammenhæng og samspil med hinanden for at sikre, at den pædagogiske praksis, set fra et børneperspektiv, ikke forekommer opsplittet i seks adskilte temaer.

De seks læreplanstemaer har til hensigt at sikre en bred læringsforståelse og fokus på forskellige centrale elementer i børns læring og udvikling.

I det følgende fremgår det enkelte temas fastsatte indholdsbeskrivelse, samt tilhørende to fastsatte mål. Efter præsentationen af hvert tema, fremgår arbejdsspørgsmål, hvorunder I beskriver Jeres lokale arbejde med implementeringen af læreplanstemaet. Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes inden for rammerne af indholdsbeskrivelserne og de pædagogiske mål.

(Jf. forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 2 og 4)

ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

- de seks læreplanstemaer

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.

Engagement

Læringsmiljøet skal støtte børns engagement gennem bl.a. at fremme intensitet i måden, børn deltager i samspil og aktiviteter på. Læringsmiljøet skal fremme børns engagement og deltagelse, så børnene derigennem oplever fordybelse, selvrespekt, selvtillid og selvværd. Børn udvikler engagement, når de indgår i relationer med betydningsfulde andre, hvor de oplever sig respekteret, passet på og værdsat af nære, tillidsgivende voksne.

Livsduelighed

Læringsmiljøet skal gennem leg og andre meningsfulde aktiviteter bidrage til, at børn gør sig væsentlige erfaringer med forskellige sociale positioner, som giver dem et grundlæggende demokratisk værdisæt, der udvikler og understøtter børnenes dannelse og livsduelighed.

Læringsmiljøet skal understøtte, at børn engagerer sig i leg og aktiviteter, der inviterer dem til at udfolde, udforske og erfare sig selv og hinanden på mange og nye måder. Børnenes selvforståelse og handlemønstre skal også udfordres i både leg og aktiviteter, hvor børnenes eller det pædagogiske personales handling eller forståelser begrænser barnets- egen eller andres udvikling.

Det pædagogiske personale skal invitere børn til at udtrykke sig respektfuldt og anerkende deres perspektiver og oplevelser af hverdagen i dagtilbuddet. Herigennem får børn

medbestemmelse og oplever at være betydningsfulde og at være medskabende af egne livsbetingelser. Samtidig får børnene erfaringer med vigtigheden af at være opmærksom på andres oplevelser af, perspektiver på og meninger om verden. Gennem deltagelse i fællesskaber får børnene grundlæggende erfaringer med at indgå i, høre til og navigere i disse og en forståelse af demokrati og demokratiske processer. Det er særligt vigtigt, at dagtilbuddene understøtter, at børn i udsatte positioner gør sig erfaringer med og aktivt indgår i disse gensidigt forpligtende fællesskaber.

Gåpåmod

Læringsmiljøet skal understøtte børn i at udtrykke deres følelser og håndtere konflikter hensigtsmæssigt uden at miste gåpåmodet. Evnen til at håndtere modgang og udfordringer samt at udvise vedholdenhed er central for børns mulighed for at influere på deres egen hverdag i dagtilbuddet, men er også en central kompetence, der får betydning for det senere livsforløb, i skolen som i alle andre livsarenaer.

Det pædagogiske personale skal i samarbejde med forældrene sikre, at udfordringerne ikke overstiger børnenes kompetencer eller overskrider deres grænser. Læringsmiljøet skal i forlængelse heraf introducere børn til forskellige måder at håndtere konfliktfyldte situationer og følelser på og give børnene mulighed for at eksperimentere med disse. Dette kræver mod. Det pædagogiske personale skal støtte børnene i at turde gå deres egne veje, for eksempel ved at børnene vælger aktiviteter eller relationer til og fra, når de ikke matcher deres trivsels-, lærings- og udviklingsbehov under hensyntagen til, at børnene også i høj grad bør deltage i det samlede børnefællesskab.

Deltagelseskompetence

Læringsmiljøet skal understøtte og udvide barnets erfaringsverden, så børn kan og tør deltage samt tage initiativ til at skabe de muligheder for livsudfoldelse, de ønsker sig i de fællesskaber, de indgår i. Børn øver sig i deltagelseskompetence ved at balancere mellem iagttagende og mere initiativtagende positioner i de forskellige aktiviteter og relationer, de indgår i.

Læringsmiljøet skal give børn mulighed for at forfølge, engagere og fordybe sig i det, de er optagede af, så børn også lærer at prioritere

blandt mange mulige tilbud. Læringsmiljøet skal motivere børn til at undres, pirre børnenes nysgerrighed, anerkende børnene for deres fund, støtte børnene i vedholdenhed og støtte deres innovative formåen. Fordybelse understøtter også børnenes koncentrations- og abstraktionsevne, hvilket er afgørende for deres udvikling og læring både i hjemmet, i dagtilbud, i skolen og videre i livet.

(Bilag 1 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer)

PÆDAGOGISKE MÅL FOR LÆREPLANSTEMAET ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

§3 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer.

YDERLIGERE INPUT TIL ARBEJDET MED TEMAET "ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING"

Under jeres arbejde med temaet "Alsidig personlig udvikling" kan I finde inspiration via eventuelle links og eventuelt udleveret materiale. Ligeledes bør man orientere sig i institutionens nuværende læreplan og andre eksisterende politikker, der kunne have relevans.

ARBEJDSSPØRGSMÅL TIL UDARBEJDELSEN AF TEMAET "ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING"

I bedes tage stilling til alle nedenstående spørgsmål, og skrive det ind i dokumentet, der efterfølgende sendes til pædagogisk leder via mail eller Kbhmedarbejder. Den pædagogiske leder vil herefter renskrive det.

ER DER ANDRE TEORETISKE INPUT, DER SKAL MED END DET I TEKSTEN?

Af andre teoretiske input vil vi nævne tryghedsskabende relationer. Vi arbejder allerede i vuggestuen med tryghedsskabende relationer i samarbejde med vores psykolog Bela, og dette er i den grad også relevant for børnehaven.

HVAD ER DEN VOKSNES ROLLE I FORHOLD TIL TEMAET?

Det pædagogiske personales rolle er at skabe og opretholde et rummeligt læringsmiljø, præget af omsorg og tryghed iblandet udfordringer, som er tilpasset det enkelte barns udviklingsniveau og kompetencer.

Det pædagogiske personale skal støtte det enkelte barn i at deltage i det samlede børnefællesskab og på denne måde hjælpe barnet til at udvikle et tilhørsforhold, og forstå dette minidemokrati og de demokratiske processer.

Deltagelseskompetence fremelskes bedst i et tillidsfuld, anerkendende miljø med tydelige voksne, som guider barnet til at udtrykke følelser og håndtere konflikter hensigtsmæssigt, uden at barnet mister modet til at deltage.

Det pædagogiske personale skal opstille muligheder for at børnene kan være aktivt deltagende i at være medskabende og betydningsfulde i forhold til egne livsbetingelser.

KAMERATESTEN - HVORDAN KAN VI SE DEN VOKSNE HANDLER UD FRA BESKRIVELSEN?

Den voksne er i øjenhøjde med børnene, rolig, opmærksom, støttende i en relations skabende proces. Den voksne skaber en tryk og udviklende ramme for en fælles aktivitet.

KAMERATESTEN - HVORDAN SER VI EN EFFEKT FOR BØRNENE:

Børnene er trygge og tør engagere sig. Deltage aktivt, er medbestemmende, og er trygge ved at give udtryk for følelser og indgå i en åben og aktiv relation til både børn og voksne.

At børnene er i en læringsproces med at anvende de demokratiske spilleregler for samværet i fællesskabet.

PRAKSISFORTÆLLINGER – EKSEMPLIFICÉR DET GODE EKSEMPEL MED TO PRAKSISFORTÆLLINGER

Praksisfortællinger:

1. Morgensamling i børnehaven: det pædagogiske personale samler børnene på stuen, og tilbyder utrygge børn at sidde på skødet. Sidder på gulvet i rundkreds og taler om ex. weekendens forløb. De voksne skaber en tryk stemning ved at lægge op til, at alle får mulighed for at ytre sig, stille spørgsmål mv. Bagefter kalder vi hver enkelt til bordene ved ex. at sige: alle med rødt tøj sætter sig ved Torbens bord. Vente på tur, dele opmærksomhed, lytte og se hinanden.

2. I vuggestuen samles vi om morgen til et stykke brød og frugt. Vi har en lille kuffert med forskelligt indhold, forskellige temaer, sange og rekvisitter som vi hver dag taler med børnene om. Ex. Vi synger Jens Hansens bondegård og illustrerer sangen med bondegårdsdyr

PÆDAGOGISKE ONELINERS/STATEMENT – HVIS I SKAL SKRIVE EN-TO SÆTNINGER, HVAD ER SÅ DET VIGTIGSTE FOR BØRNE I FORHOLD TIL EMNET?

Gennem den pædagogiske hverdag i institutionerne, at give børnene mulighed for at gøre sig væsentlige erfaringer med forskellige sociale positioner, som giver dem et grundlæggende demokratisk værdisæt, der udvikler og understøtter børnenes dannelse og livsduelighed.

DER BEHOV FOR ÆNDRINGER I PRAKSIS FOR AT OPFYLDE OVENSTÅENDE?

SOCIAL UDVIKLING

- de seks læreplanstemaer

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.

Deltagelse og medindflydelse

Børn i dagtilbuddet skal deltage i sociale fællesskaber, hvor de oplever at høre til, og hvor de kan bidrage værdifuldt og relevant til fælles lege, aktiviteter og samvær. Alle børn, og særligt børn, der længerevarende befinder sig i udsatte positioner, er afhængige af, at det pædagogiske lærings-miljø opfatter forskellighed som en ressource og understøtter muligheden for deltagelse og medindflydelse til fælles glæde og engagement.

Empati

Relationer er en væsentlig del af grundlaget for, at

børn lærer sig empati. Empati handler om at mærke egne følelser, at kunne sætte sig ind i andres følelser og oplevelses-verden og at kunne handle på måder, der også understøtter samspillet med andre.

Indbyrdes relationer og venskaber mellem børn har stor betydning for den sociale læring og medvirker til udvikling af sociale færdigheder, som det ofte ses i legen.

Det er væsentligt for børns udvikling af empati, at det pædagogiske personale er optaget af børneperspektiver, som børnene udtrykker både verbalt og kropsligt. Relationer mellem det pædagogiske personale og børnene, der bygger på ligeværd, forståelse og indlevelse medvirker til, at børnene udvikler selvstændighed og får medbestemmelse, men også til, at børnene får forståelse for andre og betydningen af handlen i fællesskabets og hinandens interesse.

Alle børn har brug for at blive mødt med positive forventninger, fordi det fremmer børnenes gåpåmod og positive forventninger til

omverdenen. Læringsmiljøet skal både understøtte børns daglige trivsel og sociale omgang med hinanden, men også bidrage til, at børnene får erfaringer med at begå sig i verden udenfor. Det er særlig vigtigt for sammenhængen til skolen, at børnene har gode erfaringer med at tage initiativ til at indgå i relationer og med at løse konflikter.

Samarbejdet med forældrene spiller en central rolle for barnets sociale læring og udvikling. Dialogen mellem forældrene og det pædagogiske personale kan medvirke til gensidig forståelse af barnets perspektiv og det sociale liv i dagtilbuddet med henblik på at understøtte barnets læring og børnenes indbyrdes relationer og fællesskab. Samarbejde og dialog kan også bidrage til at forebygge mobning.

Legens betydning for social læring
Børns sociale læring og udvikling fremmes bl.a. via legen.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at legen er grundlæggende, for derigennem lærer børn at forhandle, at indgå kompromisser og at løse konflikter. Et af legens kendetegn er, at den bliver til undervejs, og at børn derfor må afstemme med hinanden hele tiden.

Børns sociale læring og udvikling finder også sted, når de iagttager andre børns leg, så de fx lærer at afkode, leges -formelle og uformelle regler og komme med konstruktive legeudspil, der kan bringe dem ind i og fastholde legen. Børnene kan med andre ord lære forskellige sociale omgangsformer til at begå sig både i hverdagen i dagtilbuddet og generelt i livet, herunder også i skolen.

Læringsmiljøet skal understøtte børns lyst til at lege, udforske og eksperimentere.

Nogle børn kan have svært ved at få adgang til legefællesskaber, selv om de gerne vil deltage. Derfor må det pædagogiske personale løbende veksle mellem at gå foran, ved siden af og bagved børnene med henblik på at understøtte børnenes deltagelse i legefællesskaber. Børn er forskellige og har brug for forskellige udfordringer. Forskelligheden kan handle om alder, køn, kulturel og social baggrund og individuelle interesser. I tilrettelæggelsen af læringsmiljøet og rammer for legen spiller såvel det fysiske miljø, indretningen, legetøjet og atmosfæren også en vigtig rolle.

(Bilag 2 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer)

PÆDAGOGISKE MÅL FOR LÆREPLANSTEMAET SOCIAL UDVIKLING

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Social udvikling skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

§5 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer.

YDERLIGERE INPUT TIL ARBEJDET MED TEMAET "SOCIAL UDVIKLING"

Under jeres arbejde med temaet "Social Udvikling" kan I finde inspiration via eventuelle links og eventuelt udleveret materiale. Ligeledes bør man orientere sig i institutionens nuværende læreplan og andre eksisterende politikker, der kunne have relevans.

ARBEJDSSPØRGSMÅL TIL UDARBEJDELSEN AF TEMAET "SOCIAL UDVIKLING"

I bedes tage stilling til alle nedenstående spørgsmål, og skrive det ind i dokumentet, der efterfølgende sendes til pædagogisk leder via mail eller Kbhmedarbejder. Den pædagogiske leder vil herefter renskrive det.

HVAD ER DEN VOKSNES ROLLE I FORHOLD TIL TEMAET?

Det pædagogiske personale skal etablere tryk relation til det enkelte barn.

Derfor vil det være relevant at tilføje teori omkring den tryghedsskabende relation.

Hvad er den voksnes rolle i forhold til temaet?

Den voksne skal skabe rammer og mulighed for lege og samvær, så børnene kan udvikle empati i forhold til de andre i fællesskabet. Ved hjælp af kontakt til anerkendende voksne i forhold til bearbejdning af følelser i børneperspektiv, så børnene kan mærke sig selv og dermed også de andre i fællesskabet.

Spejling og regulering af følelser med nærværende voksne. Det pædagogiske læringsmiljø skal sikre, at legen er det grundlæggende

KAMERATESTEN¹ – HVORDAN KAN VI SE DEN VOKSNE HANDLER UD FRA BESKRIVELSEN

En del af den igangværende proces

KAMERATESTEN – HVORDAN SER VI EN EFFEKT FOR BØRNENE?

PRAKSISFORTÆLLINGER – EKSEMPLIFICÉR DET GODE EKSEMPEL MED TO PRAKSISFORTÆLLINGER

Modtagelse: Når barnet skal sige farvel til mor og far om morgenen, sætter pædagogen sig i børnehøjde, anerkender at der ikke er forkerte følelser, og at vi er tilgængelige. Pædagogen viser både kropsligt og

verbalt, at det er ok at savne og være ked af det, at barnet ikke er alene, hjælper barnet med at regulere følelserne.

I vuggestuen og i børnehaven aldersopdeler vi børnene i mindre grupper afhængigt af aktiviteten, så børnene kan danne relationer og venskaber med børn på samme udviklingstrin. I andre situationer er børnene aldersintegreret, da vores holdning er at børnene får stort udbytte af at lære af hinanden f.eks. de yngste børn lærer af de ældste børn og de ældste børn hjælper de yngste børn. Positiv social trivsel i et godt børnemiljø. Et godt børnemiljø er at føle sig tryk, anerkendt og føle man er noget værd.

PÆDAGOGISK ONELINER/STATEMENT – HVIS I SKAL SKRIVE 1-2 SÆTNINGER, HVAD ER SÅ DET VIGTIGSTE FOR BØRNE I FORHOLD TIL EMNET

Positiv social trivsel i et godt børnemiljø. Et godt børnemiljø er at føle sig tryk, anerkendt og føle man er noget værd.

ANDET

ER DER BEHOV FOR ÆNDRINGER I PRAKSIS FOR AT OPFYLDE OVENSTÅENDE?

KOMMUNIKATION OG SPROG

- de seks læreplanstemaer

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale. Det centrale for barnets sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.

Interaktioner

Sprog læres som en naturlig forlængelse af den udveksling, der foregår som blikretning, pludren og gestik, og det -kræver nærvær, øjenkontakt og fælles opmærksomhed. Det pædagogiske personale skal derfor være indlevende og nysgerrigt og have lyst til kommunikation og samtale med fokus på det, børnene er optagede af. Det har stor betydning for børnenes kommunikative og sproglige udvikling, hvordan det pædagogiske personale henvender sig til børnene, taler med dem, giver beskeder og sætter ord på det, der sker i forbindelse med rutiner og aktiviteter. Kvaliteten i samtaler -mellem det pædagogiske personale og børnene er i det hele taget væsentlig og særlig betydningsfuld for børn i udsatte positioner.

Sproglige rollemodeller

Børns sprog udvikles i dialoger med sproglige rollemodeller ved at lytte, fortælle, stille spørgsmål til deres omgivelser og lege med sproget. Når børn eksperimenterer kommunikativt og sprogligt, opnår de erfaringer med at aflæse, -genskabe og udvikle en passende kommunikation i forskellige situationer og fællesskaber. Det betyder bl.a., at det pædagogiske personale må hjælpe alle børn til at indgå i dialoger, hvor de lærer at skiftes til at være i en tale- og en lytteposition.

Fællesskaber

Kommunikation og sprog er centralt for at danne

relationer, indgå i fællesskaber og vedligeholde venskaber. At lære fra andre børn på tværs af aldre er essentielt i sprogudviklings-processen. Legen er vigtig som en øve bane for barnets nonverbale og verbale kommunikation, ordforråd og sætninger. Det er derfor afgørende for barnets tilegnelsesproces, at barnet understøttes i at deltage i legen, fx ved at det pædagogiske personale i nogle tilfælde deltager i og rammesætter børns leg. Det pædagogiske personale kan samtidig anvende børnenes legeindhold som pejlemærke for mulige samtaleemner, men også som pejlemærke for, hvad der kan være en udfordring for det enkelte barns sprogudvikling.

Det pædagogiske personale har ansvar for, at børn får mange og forskellige erfaringer med sprog i selvorganiseret og spontan leg og andre meningsfulde aktiviteter med hinanden-. I den forbindelse er det centralt at have blik for de børn, der ikke af sig selv indgår i samtaler, lege og aktiviteter, med henblik på, at de også kommer til at indgå i fællesskaber, der understøtter deres kommunikative og sproglige udvikling.

Læringsmiljøet må tilbyde børn en bred vifte af sproglige læringsmuligheder og aktiviteter, der understøtter tilegnelsen af sprogforståelse, ordforråd, udtale og sætningsdannelse i sammenhænge, der er meningsfulde for børn. Det pædagogiske personale kan fx gennem samtaler, spørgsmål, historiefortælling og leg sætte ord på børnenes forskellige oplevelser. Sproglige læringsmuligheder skal indtænkes i alle rutiner og i planlagte og spontane aktiviteter, hvor børn introduceres til nye begreber og udtryks- former såsom fx skrift-, symbol- og billedsprog.

Læringsmiljøet i dagtilbud må give børn adgang til bøger, skriveredskaber, papir og andre skriftlige produkter, så børn bliver introduceret til bøgernes univers og nysgerrige på skriftsproget, herunder får mulighed for at kigge i bøger, stille spørgsmål om bogstaver, få læst højt og snakke med det pædagogiske personale om det, bøgerne rummer.

Læringsmiljøet skal sikre, at det pædagogiske personale via refleksion over organisering og pædagogisk didaktiske overvejelser skaber samtaler af høj kvalitet i alle sammenhænge mellem det pædagogiske personale og børn og børn imellem, lige som det pædagogiske

personale må samarbejde med forældre om børns sprog både i forhold til det enkelte barn og i forhold til børnefællesskabet i dagtilbuddet.

(Bilag 3 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer)

PÆDAGOGISKE MÅL FOR LÆREPLANSTEMAET KOMMUNIKATION OG SPROG

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov, ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

§7 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer.

YDERLIGERE INPUT TIL ARBEJDET MED TEMAET "KOMMUNIKATION OG SPROG"

Under jeres arbejde med temaet "Kommunikation og sprog" kan I finde inspiration via eventuelle links og eventuelt udleveret materiale. Ligeledes bør man orientere sig i institutionens nuværende læreplan og andre eksisterende politikker, der kunne have relevans.

ARBEJDSSPØRGSMAÅL TIL UDARBEJDELSEN AF TEMAET "KOMMUNIKATION OG SPROG"

I bedes tage stilling til alle nedenstående spørgsmål, og skrive det ind i dokumentet, der efterfølgende sendes til pædagogisk leder via mail eller Kbhmedarbejder. Den pædagogiske leder vil herefter renskrive det.

HVAD ER DEN VOKSNES ROLLE I FORHOLD TIL TEMAET?

Det er vores opgave som fagpersoner at sikre at rammerne for børnenes udvikling er trygge. Indrette stuerne med små lege miljøer til forskellige aldersgrupper. F.eks. biler, køkkenlege, tegne osv. På denne måde indgår børnene i fællesskaber, og derved har de større mulighed for at indgå i dialoger med hinanden og på denne måde udvikle deres sprog. Det er vores opgave at sørge for at inkludere de mindre opsøgende børn i de andres dialoger, så de også kan indgå i legene samt i det sproglige aspekt.

Vores definition af sprog: Der er 4 dimensioner i det at kommunikere:

1. Vi kommunikerer med nogen (relation)
2. Vi kommunikerer om noget (indhold)
3. Vi kommunikerer ved hjælp af noget (Udtryksform)
4. Vi kommunikerer i en bestemt sammenhæng (situation og kontekst)

Pædagogisk oneliner:

- Vi skal som fagpersoner med stort nærvær skabe rum til dialogen.
- Vi skal som fagpersoner sikre alle børns mulighed for aktiv deltagelse i små og store fællesskaber.

I praksis ses det ved at opdele børnene i mindre grupper – f.eks. ved spisesituationer, skiftesituationer.

KAMERATESTEN² – HVORDAN KAN VI SE DEN VOKSNE HANDLER UD FRA BESKRIVELSEN

Eksempler i praksis:

0-3 år:

- Nonverbal kommunikation.

Øjenkontakt er utrolig vigtig i al kommunikation. Den nonverbale kommunikation danner grundlaget for udviklingen af børnenes verbale sprog, og derfor er det allerede meget vigtigt tidligt i barnets liv at vi som voksne er aflæsende, genspejlene og nærværende i vores daglige samspil med barnet.

- Opdeling af børnene i mindre grupper.

Vi bestræber os på i det omfang det er muligt at dele børnene op i mindre grupper. Dette skaber mulighed for nærvær fra de voksne og samtaler i fællesskab, om emner/oplevelser som optager børnene her og nu. Dette ses f.eks. ved spisesituationer, bleskift, ture, formiddags aktiviteter. Den voksne hjælper med at spejle barnets følelser og handlinger, samt er det vigtigt for vi som voksne sætter ord på vores og barnets handlinger, for at give børnene en bredere forståelse for sproget.

- Selvhjulpethed:

Vi skaber gode betingelser for at barnet oplever at være aktiv deltager i sin egen hverdag. F.eks. sanser, føle og mærke verden omkring sig – samt at hjælpe med at sætte ord på hvad det er barnet oplever. F.eks. ved selv tage tøjet af og på, selv dække bord, og rydde op efter mad. Her er det de voksnes opgave at være nærværende, lyttende og sætte ord på de ting vi og børnene gør.

Hvordan ser vi en effekt af det læringsmiljø vi skaber for børnene:

Dette ser vi er med til at udvikle børnenes sprog, og det bidrager til at de kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden i stigende grad.

Vi oplever at de fleste børn får lyst og mod til at ytre sig i større eller mindre grupper, fordi de har erfaret at der er plads til det, fordi nærværende og empatiske voksne, har været med til at sikre at hvert barn får muligheden for at udtrykke sig. Vi kan se på børnegruppen at det gavner dem at blive delt op i mindre grupper. Vi ser det bl.a. ved at de mere generte børn, pludselig tør fortælle en historie eller bidrage sprogligt til gruppen, da vi med vores faglighed skaber de rigtige betingelser.

3-6 år:

Børn udvikler sit sprog igennem leg, og sproget indgår i mange forskellige situationer i dagligdagen. Børn bruger bl.a. sproget til at forklare sig, iscenesætte lege – samt til at forhandle sig til adgang til igangværende lege. Børn bruger deres sprog til at fortælle, fabulere og fantasere. De har behov for sproget i deres rollelege, som er børnenes foretrukne legegenre i børnehavealderen.

For at kunne indgå i rollelege, skal man kunne udvikle legen i fællesskab igennem dialog med hinanden. Dette kræver et godt ordforråd og sprogforståelse. Dette kræver også at man både kan lytte og fortælle, og sige ja til hinandens ideer. Det kræver også en forståelse for forholdsord – for at legen kan udvikles. F.eks. "bilen kørte op ad bakken, ind under broen og ned ad bakken igen." Barnet skal i stigende grad kunne evne at forklare hvordan ting og mennesker forholder sig til hinanden.

Eksempler i praksis:

- Det er de voksnes opgave at skabe et trygt læringsmiljø og kultur for at de enkelte børn sproglige bidrag anerkendes.
- De voksne skal kunne give plads for børnenes fantasi og bygge på deres interesser – for eksempel. superhelte leg.
- Eksempler fra praksis:
En medhjælper har tegnet et Harry Potter lyn i panden på de store drenge. Næste dag kommer drengene og vil have tegnet lynet op med tus. Pædagogen siger "så må i da også have tryllestave. "Jaa" udbryder drengene og de finder pinde, taler om Harry Potter, vi snitter med dolk og vikler bånd om stavene. Alt imens dette foregår er der masser af dialog, sprog og fantasi i spil omkring hvad vi laver. Altså ved at være nærværende og lyttende til deres ideer, fanger vi voksne børnegruppen der, hvor de er og skaber dermed gode betingelser for deres videre sproglige udvikling.
Eksempel 2 fra praksis
- Temaarbejde: Vi kan vælge at arbejde med et specifikt tema på stuen i en periode f.eks. "om havet", vi går på biblioteket og låner bøger om temaet, vi tager til havnen og stranden, vi synger sange og leger, vi samler sten, tang, skaller og laver billeder af materialerne. Herigennem får børnene øget deres ordforråd indenfor temaet. Får begreb om kategorier: f.eks. der findes mange slags fisk, mange typer både osv.

Kommenterede [b3]:

- Vi skal med vores faglighed skabe de rette betingelser for at alle børn kommer til orde. Dette gør vi ved at sammensætte mindre grupper hvor det enkelte barn kan føle sig tryk og få mod til at deltage og fortælle.
- Vi søger at bygge på børnenes interesser og skabe fælles opmærksom
- Vi skaber rum for leg med før-skriftlige aktiviteter – tegne male, rim og remser leg med bogstaver
- F.eks. ugen rim

Ikke mindst har børnene brug for deres sprog til at udtrykke, hvordan de selv og andre har det. Det er vigtigt at kunne i det gode sociale fællesskab. Derfor er det vigtigt at de voksne i børnehaven, kan være lyttende, nærværende og læse samt hjælpe børnene med at sætte ord på deres og andres følelser.

KAMERATESTEN – HVORDAN SER VI EN EFFEKT FOR BØRNENE?

En del af den igangværende proces

PRAKSISFORTÆLLINGER – EKSEMPLIFICÉR DET GODE EKSEMPEL MED TO PRAKSISFORTÆLLINGER

PÆDAGOGISK ONELINER/STATEMENT – HVIS I SKAL SKRIVE 1-2 SÆTNINGER, HVAD ER SÅ DET VIGTIGSTE FOR BØRNENE I FORHOLD TIL EMNET

- Vi skal som fagpersoner med stort nærvær skabe rum til dialogen. Det vil sige at vi har daglige dialoger med børnene, hvor vi stiller åbne hv-spørgsmål
- Vi skal som fagpersoner sikre alle børns mulighed for aktiv deltagelse i små og store fællesskaber.

ANDET

ER DER BEHOV FOR ÆNDRINGER I PRAKSIS FOR AT OPFYLDE OVENSTÅENDE?

KROP, SANSER OG BEVÆGELSE - de seks læreplanstemaer

Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden samt følelsesmæssige og sociale processer, ligesom- al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen.

Læringsmiljøet i dagtilbuddet skal give alle børn, herunder de børn, som har begrænsede erfaringer med krop, sanser og bevægelse, mulighed for at deltage i fællesskaber, -aktiviteter og leg, og det pædagogiske personale skal motivere- børn til at bevæge sig ved at vise glæde ved -bevægelse og kropslig udfoldelse.

Børnene skal inviteres til at få mange forskellige kropslige erfaringer i et læringsmiljø, hvor bevægelsesglæde, kreativitet og leg er nøglebegreber, og hvor det pædagogiske personale understøtter det enkelte barn og skaber fleksible, inkluderende læringsmiljøer. Det pædagogiske personale er nysgerrigt og udvælger og følger bevidst børnenes -bevægelsesinitiativer, så børnene oplever selv- og medbestemmelse som en naturlig del af deres dannelsesproces.

Forældre inddrages via dialog og som samarbejdspartnere med hensyn til at give børnene gode betingelser for -bevægelse, fx ved at dele pædagogiske overvejelser om værdien af risikoorienteret leg og det at udfordre og følge børnenes bevægelsesmæssige interesser.

Krop

Kroppen er grundlaget for børnenes deltagelse i sam-fundets- forskellige fællesskaber og har både en fysisk og en eksistentiel dimension.

Den fysiske dimension omfatter forståelsen af kroppen som biologisk system med alle kroppens forskellige dele, delenes funktioner, samspil og reaktioner.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at børn har mulighed for at erfare verden med deres krop og gennem deres krop. Kroppen er sæde for bevidsthed om andet og andre og om egen krop i verden, herunder i æstetiske, sociale, følelses- og bevægelsesmæssige processer. Gennem kropslige erfaringer undersøges fx "hvem er jeg" og "hvad kan du – kan jeg mon også det?", og således udvikles kropsidentiteten via kropslige erfaringer i sociale samspil.

Kroppen er sæde for såvel det psykiske helbred (fx trivsel) som det fysiske helbred (fx ernæring, hygiejne, bevægelighed).

Sanser

Sanserne er børns adgang til verden og fundamentet for at opfatte og begribe verden. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte stimulering af de tre motoriske grundsanser (den taktile sans, den vestibulære sans/labyrintsansen og muskel-led-sansen) i samarbejde med de fire øvrige sanser (lugtesansen, synssansen, smagssansen og høresansen). Det har afgørende betydning for barnets motoriske udvikling og automatisering af bevægelser (såvel grov- som finmotorik).

Den fysiske side af sansning kan ikke stå alene. Sanselige læringsmiljøer skal tilgodese en æstetisk dimension, hvor børns legende undersøgelser og kreative eksperimenter med bevægelse er i centrum. Miljøerne skal skabe rum for børnenes erfaringer med kropslige fornemmelser og følelser, herunder rolig kontakt til kroppen, hvor det enkelte barn udvikler kendskab til og tryghed ved kroppens reaktioner og signaler og oplever en ro ved at hvile i sig selv: Der skal både være plads til børnenes kropslige "væren" og "gøren".

Bevægelse

I bevægelsesfællesskaber udvikler barnet mestring af kropslige/sanselige indtryk og udtryk og styrker sin evne til at aflæse og forstå andre børns og voksnes gestik, mimik, og kropslige udtryk. Bevægelse handler om børns aktive

udforskning af verden og kroppens muligheder såvel alene som sammen med andre børn og aktivt pædagogisk personale i et inkluderende børnefællesskab og i samspil med de fysiske omgivelser ude og inde.

(Bilag 4 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer)

PÆDAGOGISKE MÅL FOR LÆREPLANSTEMAET KROP, SANSER OG BEVÆGELSE

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæder både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

§9 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer.

Yderligere input til arbejdet med temaet "Krop, sanser og bevægelse"

Under jeres arbejde med temaet "Krop, sanser og bevægelse" kan I finde inspiration via eventuelle links og eventuelt udleveret materiale. Ligeledes bør man orientere sig i institutionens nuværende læreplan og andre eksisterende politikker, der kunne have relevans.

ARBEJDSSPØRGSMÅL TIL UDARBEJDELSEN AF TEMAET "KROP, SANSER OG BEVÆGELSE"

I bedes tage stilling til alle nedenstående spørgsmål, og skrive det ind i dokumentet, der efterfølgende sendes til pædagogisk leder via mail eller Kbhmedarbejder. Den pædagogiske leder vil herefter renskrive det.

ER DER ANDRE TEORETISKE INPUT, DER SKAL MED END DET I TEKSTEN?

HVAD ER DEN VOKSNES ROLLE I FORHOLD TIL TEMAET?

Den voksne skal gå foran, ved siden af og bagved. Den voksne skal være inspirator og være deltagende aktiv.

Den voksne skal kunne gribe børnenes initiativer og være med på spontane idéer, som fordrer til bevægelsesleg.

Det er den voksnes ansvar at skabe et fysisk miljø som stimulerer sanserne – f.eks. sørge for at der er plantet blomster til lugtesansen, krydderurter til smagssansen, og forskellige farver på legepladsen til den visuelle sans.

Vi ser gerne at både vuggestue og børnehave arbejder med funktionsopdeling – i form af, at der er en igangsætter ift. fysiske aktiviteter. Denne funktion vil altid være "fredet" til at stå for disse aktiviteter, og der skal derfor også være en praktiskmus og en-to gårdvagter, som tager sig af hvad der ellers foregår på legepladsen/i huset. Dette kan både bruges i de interne teams på stuerne eller i det store fællesskab på legepladsen. De forskellige funktioner kan evt. kendetegnes med bånd de voksne har om hånden – f.eks. at igangsætteren har blå bånd om hånden, gårdvagten grønt, osv. (og have ens farvekoordination i vuggestue og børnehave, for genkendelighedens skyld).

KAMERATESTEN³ – HVORDAN KAN VI SE DEN VOKSNE HANDLER UD FRA BESKRIVELSEN

Man vil kunne se en voksen i bevægelse eller en voksen som f.eks. sidder med hænderne i sandet sammen med børnene. En voksen som på engageret vis samtaler med børnene om det man har gang i. Man ser en voksen som fanger børnenes initiativer og som motiverer til flere påfund. Man ser en voksen som opfordrer til at børnene udfordres – f.eks. ved at røre ved nye ting.

Man ser voksne som samarbejder om at få funktionsopdeling til at fungere – og som respekterer hinandens idéer og roller.

4:

Eksempel 2: hvis man f.eks. er i skoven og nogle af børnene har et stort behov for hurtig bevægelse (løb) – den voksne griber her initiativet og sætter gang i et kapløb på langstierne, hvor børnene løber to og to, frem og tilbage. Børnene hepper på hinanden, hvilket motiverer til mere bevægelse

KAMERATESTEN – HVORDAN SER VI EN EFFEKT FOR BØRNE?

Man ser børn, hvis interesse er fanget, og som er aktivt deltagende. Børn som kommer med nye input til aktiviteterne. Børn som tør udfordre sig selv, og derved har en voksende selvsikkerhed – og børn som efter inspiration fra de voksne, tør gå foran.

F.eks. en BOB aktivitet, hvor der er en igangsætter + en praktiskmus. Hvis der er et barn som har svært ved/ikke tør deltage, kan praksismussen hjælpe med at skabe en pædagogisk bagdør for dette barn, så barnet på sigt får mod på aktiv deltagelse.

PRAKSISFORTÆLLINGER – EKSEMPLIFICÉR DET GODE EKSEMPEL MED TO PRAKSISFORTÆLLINGER

PÆDAGOGISK ONELINER/STATEMENT – HVIS I SKAL SKRIVE 1-2 SÆTNINGER, HVAD ER SÅ DET VIGTIGSTE FOR BØRNE I FORHOLD TIL EMNET

Aktive og motiverende voksne, skaber aktive og engagerede børn.

ANDET

ER DER BEHOV FOR ÆNDRINGER I PRAKSIS FOR AT OPFYLDE OVENSTÅENDE?

Der er brug for tydelig ledelse, som har forventninger til hvilke mål som skal opnås – dog med plads til at de ansatte selv baner vejen for hvordan at disse opnås. Der er brug for et fagligt niveau i personalegruppen, hvor at der mulighed for tilegnelse ny faglig viden.

NATUR, UDELIV OG SCIENCE

- de seks læreplanstemaer

Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også et grundlag for at arbejde med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.

Læringsmiljøet skal tage afsæt i mulig læring og inddrage børnene som aktive medskabere af egen læring ved at stille åbne, nysgerrige spørgsmål til børnenes forståelse af -sammenhænge i naturen og deres omverden.

Det pædagogiske personale skal lytte til børnenes undren og egne spørgsmål og til børnenes begyndende hypotese-dannelser og kategoriseringer i forhold til naturen. Børnene opmuntres til at foretage egne undersøgelser, støttes og guides i at turde øve sig igen og igen for derved at opbygge en grundlæggende tillid til egne ideer og evner, selvom børnene møder modgang. Der skal være en særlig opmærksomhed på at sikre, at børn og familier i udsatte positioner støttes i at være i og lære om naturen.

Dagtilbuddene skal i samarbejde med forældre understøtte en grundlæggende naturvidenskabelig dannelse af børnene.

Natur

Engagement, den umiddelbare glæde, sansning og her-og-nu-perspektivet fylder i børns oplevelser og lege i naturen. At være i naturen kan også give anledning til eksistentielle oplevelser og overvejelser hos børn. Læringsmiljøet må derfor tilgodesee, at alle børn, uanset hvor de vokser op, og uanset baggrund, får mulighed for at opleve et bredt udsnit af naturen, både i byen og på landet. Børn skal opleve naturtyper som f.eks. skov, strand, moser og vandløb samt levende organismer som dyr, mikroorganismer og planter.

Samtidig oplever børnene årets gang og får viden om fødekæder og forskellige fænomener som fx vejret og solsystemet. I naturen har børn mulighed for at gøre sig erfaringer med og udvikle forståelse for sammenhænge i naturen.

Naturbegreber indgår som et element i læringsmiljøet og de samtaler om oplevelser, forståelser og erfaringer med naturen, som finder sted mellem børn og pædagogisk personale. Viden om naturen omhandler også menneskets påvirkning af og samspil med naturen, fx i forbindelse med miljøspørgsmål og spørgsmål om bæredygtighed og anvendelse af naturens ressourcer. Læringsmiljøet må derfor give børn mulighed for at overveje deres eget samspil med naturen og naturens ressourcer. Bæredygtighed handler også om at konstruere, genanvende og reparere ved hjælp af forskellige redskaber, teknikker og materialer, naturlige såvel som menneskeskabte.

Udeliv

Uderummet som læringsmiljø er karakteriseret ved direkte sansoplevelser i et autentisk miljø og kan have forskellige kvaliteter. Der er det åbne og sociale rum som f.eks. en græsplæne eller en eng, som kan bruges til boldspil og drageflyvning. Der er også det trygge og afgrænsede 'rum' som fx legepladsen og haven med gynger, rutsjebane og legehuse samt det vilde og rummelige 'rum' som skoven, havet og stranden med plads til fordybelse og fascination.

Uderummet giver plads til sansning, bevægelse, fantasi og kreativitet og er et godt underlag for kolbøtter og vilde lege og eventyrlige og farlige lege. Lege, som stimulerer børns kreativitet, fx med naturmaterialer, og som giver plads til fantasi og fortolkning, når træstammen forvandles til en motorcykel.

Udeliv handler blandt andet om at give børn legemuligheder og oplevelser i og med naturen, så de får mulighed for at lære sig selv og naturen at kende. Naturen giver et særligt rum for at styrke aktiv lytning og nysgerrighed, ligesom naturens rum kan udvide børnenes deltagelsesmuligheder i fællesskabet på tværs af alder, køn, kultur og interesser.

Science

Science tilgangen vægter en undersøgende tilgang, som åbner for en aktiv inddragelse af naturen og naturfænomener som lys, luft, magnetisme og vejrfænomener. I science tilgangen er der fokus på børns begyndende forståelse for lovmæssigheder i naturen, børns medfødte talfornemmelse og fornemmelse for størrelser og dermed en begyndende matematisk opmærksomhed. Der tages udgangspunkt i et læringssyn, der aktivt inddrager børnenes

eksisterende viden og erfaringer, undren og spørgsmål, men som samtidig forstyrrer og udfordrer børnenes aktuelle forståelse. En proces, som går fra det meget konkrete til det abstrakte – fra regnorm til luftfart, hvor det pædagogiske personale skaber en mental bro mellem den konkrete læring i hverdagen og samtidig har øje for naturvidenskabens forståelser og begreber.

Herudover kan børn stifte bekendtskab med forskellige teknologiske redskaber som f.eks. GPS, digitalvægt, webkamera mv., som giver børn mulighed for at udvikle en kreativ, produktiv og kritisk tilgang til anvendelse af teknologierne.

En science tilgang betyder, at læringsmiljøet giver børnene mulighed for at danne erfaringer med årsag, virkning og sammenhænge og støtter børnene i at kategorisere og systematisere deres omverden ved hjælp af relationspar, som mange/få, stor/lille, tung/let, over/under osv. Det pædagogiske personale tilrettelægger desuden læringsmiljøet, så det giver børn mulighed for at eksperimentere med antal, rum og form som tidlige indgange til det matematiske sprog.

(Bilag 5 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer)

PÆDAGOGISKE MÅL FOR LÆREPLANSTEMAET NATUR, UDELIV OG SCIENCE

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Natur, udeliv og science skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk bevidsthed.

§11 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer.

YDERLIGERE INPUT TIL ARBEJDET MED TEMAET "NATUR, UDELIV OG SCIENCE"

Under jeres arbejde med temaet "Natur, udeliv og science" kan I finde inspiration via eventuelle links og eventuelt udleveret materiale. Ligeledes bør man orientere sig i institutionens nuværende læreplan og andre eksisterende politikker, der kunne have relevans.

ARBEJDSSPØRGSMÅL TIL UDARBEJDELSEN AF TEMAET "NATUR, UDELIV OG SCIENCE"

I bedes tage stilling til alle nedenstående spørgsmål, og skrive det ind i dokumentet, der efterfølgende sendes til pædagogisk leder via mail eller Kbhmedarbejder. Den pædagogiske leder vil herefter renskrive det.

ER DER ANDRE TEORETISKE INPUT, DER SKAL MED END DET I TEKSTEN?

HVAD ER DEN VOKSNES ROLLE I FORHOLD TIL TEMAET?

Den voksnes rolle er at præsentere børnene for nye ting, på en eksperimenterende og nysgerrig vis. Vi er ude i al slags vind og vejr, for at mærke årstidernes skiften på egen krop. Vi udnytter årstidernes ressourcer, f.eks. ved at plukke æbler om efteråret, samle hyldeblomster og lave saft med børnene, samle kastanjer og bygge kastanjedyr, osv. Vi tilbereder mad over bål, når chancen byder sig.

Den voksne sørger for at vi ofte er i skoven hvor vi bygger huler, samler sten, løfter tunge ting, løber op og ned ad bakken, kælker om vinteren, klatre i træer, plukker blomster, og leder efter kryb og kravl. Vi undersøger dyrene ved hjælp af forstørrelsesglas og opslagsbøger.

De voksne står for at arrangere plantedag i både vuggestue og børnehave, hvor at børnene medbringer en plante hver især, som bliver plantet i institutionen. Her kan børnene aktivt følge med i plantens udvikling. Børnene hjælper selv til med at vande og vedligeholde planterne.

KAMERATESTEN – HVORDAN KAN VI SE DEN VOKSNE HANDLER UD FRA BESKRIVELSEN

Man vil kunne se en nysgerrig voksen som leder efter kryb og kravl, klatrer i træerne eller en voksen som f.eks. sidder med hænderne i mudderet sammen med børnene. En voksen som f.eks. tør hilse på en hund eller holde en edderkop. En voksen som på engageret vis samtaler

med børnene om de ting man har fundet og som kan forklare diverse fænomener i børnehøjde. Man ser en voksen som fanger børnenes initiativer og som motiverer til flere påfund. Man ser en voksen som opfordrer til at børnene udfordrer deres grænser – f.eks. ved at røre ved nye ting. En forberedt voksen, som videregiver viden og læring til både børn og andre voksne.

KAMERATESTEN – HVORDAN SER VI EN EFFEKT FOR BØRNENE?

PRAKSISFORTÆLLINGER – EKSEMPLIFICÉR DET GODE EKSEMPEL MED TO PRAKSISFORTÆLLINGER

Man ser børn, hvis interesse er fanget, og som er aktivt deltagende. Børn som kommer med nye input til aktiviteterne. Børn som tør udfordre sig selv, og derved har en voksende selvsikkerhed – og børn som efter inspiration fra de voksne, tør gå foran. Man ser nysgerrige børn, som både er nysgerrige på hvad de voksne iværksætter, og også de andre børn og hvad de gør.

Børn som tager deres ny tilegnede viden med sig, og som kan i tale sætte dette overfor andre – og som måske endda kan gøre andre (f.eks. deres forældre) nysgerrige.

Eksempel 1: Vi samlede blade i skoven fra forskellige træer, og tog disse med tilbage. Om eftermiddagen lagde vi alle bladene ud på et stort tæppe, hvor vi sad med en bog og sammen med børnene fik defineret hvilke træer de forskellige blade kom fra.

Eksempel 2: Vi går i skoven og løfter træstubbe, for at finde og undersøge forskelligt kryb og kravl.

PÆDAGOGISK ONELINER/STATEMENT – HVIS I SKAL SKRIVE 1-2 SÆTNINGER, HVAD ER SÅ DET VIGTIGSTE FOR BØRNENE I FORHOLD TIL EMNET

Hvis mennesker oplever ting der udvikler sig og gror, udvikler og gror man selv.

ANDET

ER DER BEHOV FOR ÆNDRINGER I PRAKSIS FOR AT OPFYLDE OVENSTÅENDE?

Der er brug for et fagligt niveau i personalegruppen, hvor at der mulighed for tilegnelse ny faglig viden. Hvis digitale medier og dokumentation skal indgå i science, har vi brug for bedre og opgraderede iPads.

KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKAB

- de seks læreplanstemaer

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden. Det pædagogiske personale skal derfor skabe et læringsmiljø, der formidler glæde ved æstetiske oplevelser og skabende praksis. Det pædagogiske personale må aktivt formidle kultur og støtte alle børn, uanset baggrund, kompetencer og forudgående erfaringer med kultur. Læringsmiljøet skal understøtte børn i at eksperimentere med, øve sig i og afprøve sig selv inden for en bred vifte af kunstarter og udtryk.

Læringsmiljøet skal sikre, at alle børn får erfaringer, der kan forankre værdier, og som kan fungere som rettesnor for at orientere sig og handle på en hensynsfuld, demokratisk og respektfuld måde. Dette understøtter forpligtende fællesskaber og sikrer sammenhæng til skole, lokalsamfund og en globaliseret verden.

Kulturelt indtryk og udtryk

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte skabende virksomhed og æstetik, der er både indtryk og udtryk. Indtryksdimensionen består af børnenes egne æstetiske oplevelser i direkte møder med forskellige kunstarter såsom scenekunst, film, maleri, musik, sang og litteratur. Æstetiske oplevelser giver børn mulighed for at dele, spejle sig i og fortolke egne og andres livserfaringer, tanker og drømme. Samtidig har oplevelserne en kropslig dimension, hvor indtryk sætter før sproglige aftryk som kropslige fornemmelser og oplevelser. Det kan fx være, at børn mærker spændingen i kroppen, når de lytter til en fængslende -fortælling, eller børnene kan

føle glæde eller nedtrykthed over farverne i et maleri.

Udtryksdimensionen indeholder børnenes egen skabende og eksperimenterende praksis. Den er båret af børns lyst, kreativitet, improvisation og aktive deltagelse. Nysgerrighed, sansning, leg og fantasi indgår i den æstetiske læreproces og ansporer til nye perspektiver og anskuelser, der kan forankres som ny viden og ny læring.

Derfor må det pædagogiske personale være lydhørt og understøtte børn i, at børnene selv skaber kulturelle udtryk i et læringsmiljø, der inddrager børn i processen, værdsætter fordybelse og konstruktion samt børns egne eksperimenterende udtryk.

Læringsmiljøet er afgørende for børns kognitive, æstetiske, personlige og sociale erfaringsdannelse og omfatter derfor både dagtilbuddets rammer og lokale kulturtilbud og kunstneriske arrangementer. Det fysiske læringsmiljø i eller uden for dagtilbuddet må samtidig give mulighed for, at børn selv kan søge inspiration og oplevelser i forskellig litteratur og billedbøger, musik, fotografi mv.

Kultur og fællesskab

Børn skal have mulighed for at skabe egen mening og indhold i hverdagen. De skal opleve, at deres måder at forvalte tid og rum, leg, venskaber og konflikter på bliver mødt med nysgerrighed og respekt. Samtidigt må læringsmiljøet være et demokratisk fællesskab, der sikrer deltagelsesmuligheder for alle børn, og hvor børn oplever sig selv som en aktiv del af beslutningsprocesser ud fra erfaringsniveau og formåen. Alle børn skal have mulighed for at udfolde deres fulde potentiale uafhængigt af social baggrund, køn, alder mv.

Derfor må børn mødes med en differentieret pædagogisk indsats, så alle, også børn i udsatte positioner, har mulighed for at få erfaringer med at udfolde sig og begå sig i samfundet. Et element heri kan være, at børn får mulighed for at bruge IT i et eksperimenterende fællesskab. Børn skal understøttes i at udvikle evner, så de kan blive både skabende og producerende og navigere i samfundet på etisk forsvarlige måder i forhold til sig selv og andre.

Deltagelse i fællesskaber handler om at have forståelse for egne og andres kulturelle baggrunde

og traditioner. Læringsmiljøet skal bidrage til at udvikle børns forståelse af egne værdier og respekt for andres. Forældres kompetencer og vigtige viden om fx religiøse højtider og familiestrukturer eller de lege, bøger og film, børn er optagede af, bør være synlige i dagtilbuddet. Gennem ligeværdig dialog og samspil må alle forældre gives mulighed for at tage del i et gensidigt forpligtende samarbejde og være en del af dagtilbuddets hverdag og fællesskab.

(Bilag 6 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer)

PÆDAGOGISKE MÅL FOR LÆREPLANSTEMAET KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKAB

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

§13 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer.

YDERLIGERE INPUT TIL ARBEJDET MED TEMAET "KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESKAB"

Under jeres arbejde med temaet "Kultur, Æstetik og Fællesskab" kan I finde inspiration via eventuelle links og eventuelt udleveret materiale. Ligeledes bør man orientere sig i institutionens nuværende læreplan og andre eksisterende politikker, der kunne have relevans.

ARBEJDSSPØRGSMÅL TIL UDARBEJDELSEN AF TEMAET "KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESKAB"

I bedes tage stilling til alle nedenstående spørgsmål, og skrive det ind i dokumentet, der efterfølgende sendes til pædagogisk leder via mail eller Kbhmedarbejder. Den pædagogiske leder vil herefter renskrive det.

ER DER ANDRE TEORETISKE INPUT, DER SKAL MED END DET I TEKSTEN?

I børnehuse ved skoven skal barnet lære om institutionens egen kultur samt de traditioner som binder sig til de forskellige huse. Barnet vil blive præsenteret for den nære kultur, fx biblioteket, skoven, legepladser mm og det mere fjerne som fx teater, musik- og kultur festivaler.

Børnehuse ved skoven er multikulturelle huse og det har betydning for dagligdagen i husene og det betyder at børnene lære om mangfoldighed og mødet med andre kulturer og forskelligheder i levevis.

Barnet vil i sin tid i børnehuse ved skoven blive introduceret for sang, musik og litterære genrer. At være barn i børnehuse ved skoven betyder, at barnet bliver en del af et demokrati, hvor hvert barn har en stemme og har mulighed for at præge sin egen hverdag. Det betyder fx at øve sig i at tage aktiv del i verden og blive et selvstændigt individ med mod på livet. Barnet vil indgå i forskellige uforpligtende (selvvalgte legerelationer) og forpligtende (fx måltid) fællesskaber i sin tid i børnehuse ved skoven. Barnet vil heri øve sig i de demokratiske processer, medbestemmelse og hvordan man er sammen med og giver plads til andre børn og voksne.

HVAD ER DEN VOKSNES ROLLE I FORHOLD TIL TEMAET?

Arbejdet med dagligdagens rutiner og kulturer så som modtagelse, indkøring, spisning, samling, styrke børnenes selvstændighed og selvhjulpethed. Vi vil i bestemte perioder af året arbejde med de forskellige traditioner som eksempelvis: Jul, fastelavn, påske, sommerfest mm. Både det traditionsbundne og de daglige rutiner fordrer, at vi arbejde med børnenes fantasi, kreativitet, fordybelse og forundring.

Vi anerkender at børnenes kreativitet er lystbetonet det betyder, at vi skal være gode til at gribe børnenes egne initiativer og interesser. Det betyder også, at vi skal kunne skabe rum og plads til kreativ udfoldelse og fordybelse.

For det pædagogiske personale ligger opgaven i at gå forrest, være rollemodel, være medskabende, aktiv formidler, kunne tilrettelægge det pædagogiske arbejde i forhold til børnegruppen.

At være rollemodel i Børnehusene ved skoven, betyder bl.a. at lære børnene at indgå i sociale relationer med de andre børn samt voksne.

KAMERATESTEN – HVORDAN KAN VI SE DEN VOKSNE HANDLER UD FRA BESKRIVELSEN

I børnehusene ved skoven vil man møde voksne som i det daglige arbejder med rutiner og en daglig struktur samt differentieret i forhold til den børnegruppe de har. Personalet vil på en understøttende måde møde barnet (og familien) hvor det er, støtte det og guide det ind i fællesskabet. Personalet vil udover de planlagte aktiviteter, gribe børnenes initiativer og følge børnenes spor eller inkorporere det i de daglige planlagte aktiviteter.

I børnehusene ved skoven arbejder vi og værner om de traditionsbundne aktiviteter vi har i husene. Det betyder, at vi genbruger og tager de samme historier, dukker, pynt mm frem når traditionen byder sig til. Samtidig værner vi også om barnets eget indtryk og udtryk og det at sætte sit eget præg på "sin verden".

KAMERATESTEN – HVORDAN SER VI EN EFFEKT FOR BØRNE?

I børnehusene ved skoven ved vi, at faste rutiner, gentagelser og strukturer gavner og giver børnene tryghed - en tryghed til at lære og udvikle sig. Vi ser børnenes glæde når vi besøger den faste legeplads med den sjove gyng, finder sjalet frem til samling eller når der sættes en bestemt sang på. Ved rutiner, gentagelser og fast struktur skaber vi gensynsglæde, forudsigelighed, ro og fordybelse.

PRAKSISFORTÆLLINGER – EKSEMPLIFICÉR DET GODE EKSEMPEL MED TO PRAKSISFORTÆLLINGER

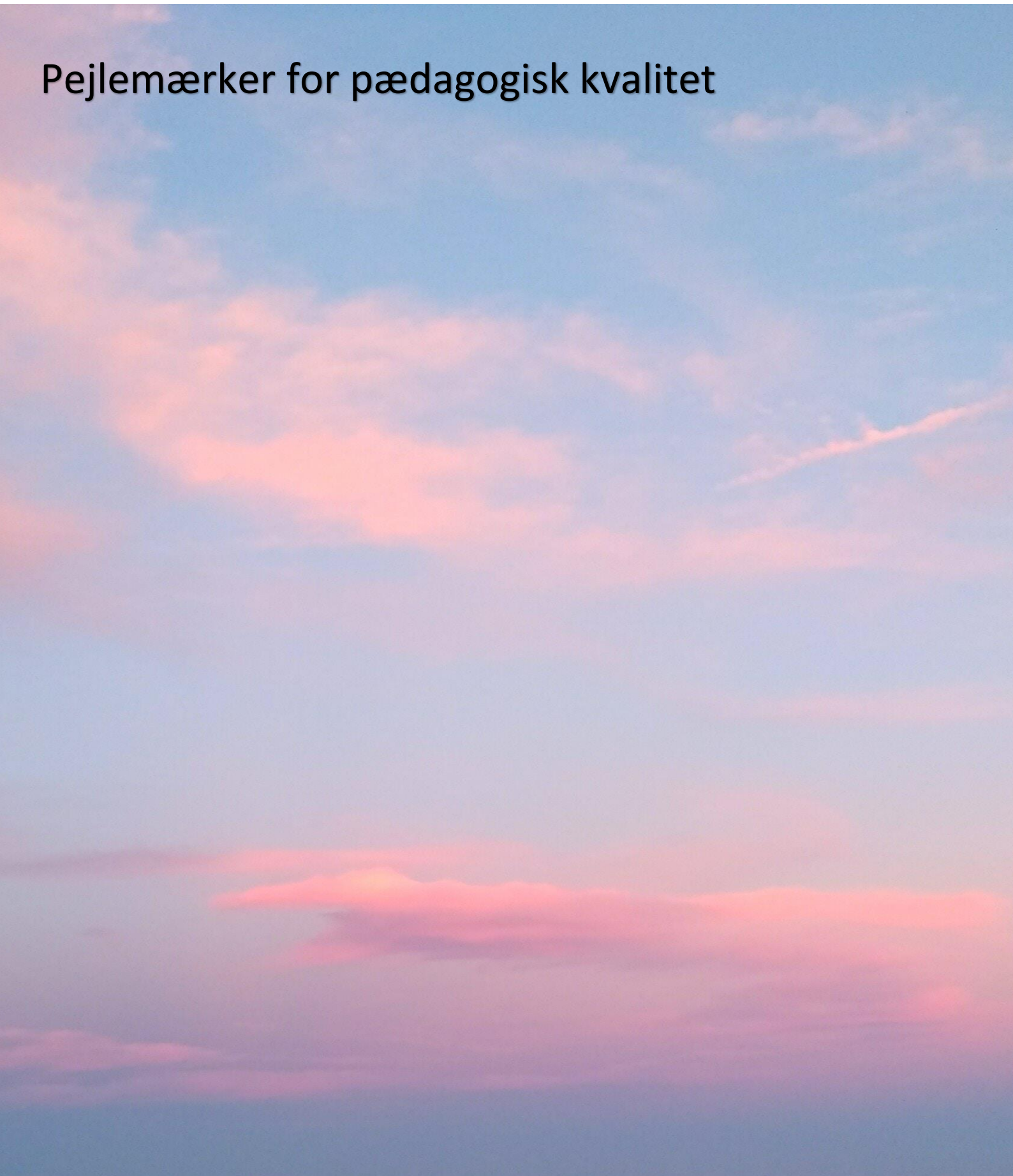
PÆDAGOGISK ONELINER/STATEMENT – HVIS I SKAL SKRIVE 1-2 SÆTNINGER, HVAD ER SÅ DET VIGTIGSTE FOR BØRNE I FORHOLD TIL EMNET

I børnehusene ved skoven finder børnene ro og tryghed til at indgå i og udvikle sig i skabende demokratiske processer i fællesskabets ånd.

ANDET

ER DER BEHOV FOR ÆNDRINGER I PRAKSIS FOR AT OPFYLDE OVENSTÅENDE?

Pejlemærker for pædagogisk kvalitet

PEJLEMÆRKER

I 2012 arbejdede det pædagogiske kvalitetsudvalg i Københavns Kommune med at komme med bud på, hvordan man kan understøtte institutionerne i at skabe den bedst mulige pædagogiske praksis. Udvalget kom i den forbindelse med seks pejlemærker for pædagogisk kvalitet, som alle institutioner i Københavns Kommune skal arbejde med. Der er ikke noget krav om hvordan arbejdet med Pejlemærkerne skal beskrives. Vi har valgt at lade beskrivelsen være en del af arbejdet med læreplansarbejdet, hvor de under nogle tematikker ligger implicit i og andre gange eksplicit.

Pejlemærkerne og beskrivelsen af dem ses nedenfor:

SOCIALE RELATIONER – POSITIV VOKSENKONTAKT HVER DAG

Alle børn og unge har ret til positiv voksenkontakt hver dag – og udsatte børn og unge har et særligt behov for at blive set og få omsorg. Alle børn og unge skal opleve et trygt og omsorgsfuldt miljø, hvor de mødes med respekt og anerkendelse.

INKLUSION OG FÆLLESSKAB – BØRNE- OG UNGEFÆLLESSKABER TIL ALLE

Alle børn og unge skal opleve at være en del af et socialt fællesskab. Børn og unge med særlige behov skal inkluderes i fællesskabet med udgangspunkt i deres behov og muligheder. Personalets respekt for børnene og de unges egne kulturfællesskaber er central.

SPROGINDSATSEN – MULIGHEDER Gennem SPROG

Alle børn og unge skal have de bedste udviklingsmuligheder for deres sprog.

FORÆLDRESAMARBEJDE - FORÆLDREPARTNERSKAB

Forældre og institution skal indgå i et tæt og ligeværdigt samarbejde om det enkelte barns eller unges udvikling og trivsel.

Forældre er en ressource i forhold til samarbejdet om deres børn og skal ses som del af et partnerskab.

SAMMENHÆNG – OGSÅ I OVERGANGE

Alle børn og unge skal opleve en helhed i deres liv. Ved overgangen fra et tilbud til et andet, skal barnet/den unge og deres forældre opleve, at der samarbejdes om at skabe en tryk og god overgang.

KRAV OM REFLEKSION OG METODISK SYSTEMATIK I DEN PÆDAGOGISKE PRAKSIS

Alle institutioner skal vælge en konkret metode, således at der – på mangfoldige måder - arbejdes systematisk og reflekteret. Institutionerne skal skabe rum for refleksion over det pædagogiske arbejde og kunne indgå i en dialog omkring deres pædagogiske praksis. I valg af metode skal der tages afsæt i den enkelte institutions børne- og unge-gruppe og øvrige lokale forhold.

Evaluering og Dokumentation

ETABLERING AF EN EVALUERINGSKULTUR

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet. Hermed forstås, at det pædagogiske personale og ledelsen løbende forholder sig reflektivt til, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Kravet om etablering af en evalueringskultur i dagtilbuddet skal understøtte, at personalet udvikler en fagligt selvkritisk og reflekteret tilgang til tilrettelæggelse og evaluering af den pædagogiske praksis. Den faglige og selvkritiske tilgang skal bidrage til, at personalet får øje på deres praksis, tænker over den og ser mulighederne for at ændre praksis, hvis der er behov for det, hvilket i sidste ende skal udvikle og kvalificere den pædagogiske praksis.

Det er ikke hensigten, at det enkelte barn skal evalueres, idet fokus i evalueringen er sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling, dannelse, herunder hvorvidt det pædagogiske læringsmiljø fører til den trivsel, læring, udvikling og dannelse hos børnene, der ønskes.

FOKUS PÅ BØRNEGRUPPEN OG I RELEVANTE TILFÆLDE DET ENKELT BARN

Som led i at kunne evaluere sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse kan der fokuseres på elementer i det pædagogiske læringsmiljø. På den ene side fx, hvordan barnesynet, børneperspektivet og arbejdet med dannelse kommer til udtryk i det daglige pædagogiske arbejde, og på den anden side eksempelvis:

- Børnegruppens trivsel og læring
- Børn i udsatte positioners trivsel og læring
- Tosprogede børns trivsel og læring
- Det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse

Fokus på de enkelte elementer kan bidrage til at kvalificere evalueringen af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringskulturen skal afspejle en balance mellem de ressourcer, der bruges på at dokumentere og evaluere på den ene side, og det udbytte, som det pædagogiske personale får på den anden side. En oplevelse af at producere meningsløs dokumentation og unyttige evalueringer bidrager negativt til fremtidig gennemførelse af dokumentations- og evalueringsaktiviteter.

PÆDAGOGISK DOKUMENTATION

Lederen af dagtilbuddet er herudover ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen. Lederen af dagtilbuddet har således ansvaret for, at der sker en løbende beskrivelse af børnenes trivsel, læring, udvikling dannelse, samt det pædagogiske læringsmiljø, som ligger til grund herfor.

(Uddrag, forarbejder til dagtilbudslovens § 9, stk. 2 og 3)

EVALUERINGSMETODER - INSPIRATION

Der er ikke fastsat krav til evalueringsformen, og evalueringen kan således foregå på mange måder. Vi præsenterer her to redskaber, som I kan tage i brug eller anvende som inspiration:

Redskab til selvevaluering

Børne- og Socialministeriet har i samarbejde med Danmarks evalueringsinstitut udviklet et redskab til selvevaluering. Redskabet er udviklet specifikt til at hjælpe jer, pædagoger og ledere, til at reflektere over og vurdere praksis, så I finder frem til næste skridt mod, at den styrkede pædagogiske læreplan bliver en del af Jeres praksis.

Selvevalueringen indeholder refleksions- og vurderings spørgsmål inden for ni områder fra læreplanen, som kan bidrage til at kvalificere jeres dialog om forståelser og oplevelser af praksis. Selvevalueringen guider jer til at træffe beslutninger om den videre handling og tilbyder endvidere et *skema til handling*, som kan være med til at sikre, at alle kender til de næste skridt.

Se Redskab til selvevaluering her:

<https://www.eva.dk/dagtilbud-boern/redskab-selvevaluering> (www.eva.dk).

Kameratesten

I arbejdsspørgsmålene til det pædagogiske

grundlag og læreplanstemaerne, har vi opfordret til at 'lave kameratesten'. Det vil kort og godt sige, at I med et fiktivt kamera stiller skarpt på hvordan I arbejder med det pædagogiske grundlag eller et læreplanstema.

Øvelsen hedder: Hvis man stillede et kamera op og filmede praksis, hvordan ville vi så helt konkret kunne se og høre, at vi handler ud fra beskrivelsen af et givet læreplanstema eller et tema fra det pædagogiske grundlag?

Kameratesten kan netop bruges som dokumentations- og evalueringsværktøj, der giver anledning til refleksion over og udvikling af praksis.

Øvrig inspiration til evalueringsmetoder

Som beskrevet, er der ikke faste krav til hvordan I skal evaluere, og formentligt har I allerede implementeret forskellige evalueringsformer i Jeres hverdag. TOPI (Tidlig opsporing og indsats) indeholder eksempelvis systematiske vurderinger af alle børns trivsel tre gange årligt. Disse vurderinger kan bruges kvalitativt i Jeres evaluering af, hvordan læreplansarbejdet går, når det kommer til trivsel. Ligeledes kan metoden 'praksisfortællinger' bidrage til at stille skarpt på jeres praksis indenfor forskellige områder fra den styrkede læreplan. Praksisfortællinger kan således også anvendes som evalueringsmetode.

PÆDAGOGISK DOKUMENTATION

Inden for rammerne af kommunalbestyrelsens ansvar og retningslinjer er det op til den enkelte leder at beslutte, hvilken pædagogisk dokumentation der ønskes anvendt og hvordan. Pædagogisk dokumentation vil kunne have mange forskellige former og kan fx bestå af en vifte af forskellige måder at beskrive børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det kan således

være både praksisfortællinger, fotos, observationer, videooptagelser, screeninger, aktionslæring, SMITTE-modellen, TOPI-vurderinger mv.

Den pædagogiske dokumentation vil skulle understøtte og kvalificere den efterfølgende

faglige refleksion, som blandt andet skal ligge til grund for evalueringen. Det er væsentligt, at dokumentationen formidler sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det vil sige, at dokumentationen skal vise, hvordan læreplanen bliver omsat til praksis.

VÆLG DOKUMENTATIONSFORM

Ved valg af dokumentation er det vigtigt at være klar på, hvad formålet er, og hvem målgruppen for

dokumentationen er. Iagttagelser af børnefællesskabet kan fx anvendes til at skabe et overblik over mønstre i relationerne, mens observationer og dialog med konkrete børn kan anvendes til at komme tættere på. Hvilke processer der foregår, og om de virker.

Vi opfordrer til, at dokumentation udarbejdes og arkiveres løbende, og ikke kun i forbindelse med pædagogisk tilsyn.

TIL UDFYLDELSE – I ENHEDERNE OM DOKUMENTATION OG EVALUERING

I bedes beskrive jeres evaluerings- og dokumentationsmetoder. Jævnfør ovennævnte beskrivelser, kan det være en hjælp at skelne mellem evaluering og dokumentation på følgende måde:

DOKUMENTATION: *Beskriver, viser og/eller eksemplificerer* hvordan I arbejder med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse indenfor læreplanstemaerne. I skal dokumentere, hvordan I omsætter læreplanen til praksis.

EVALUERING: Beskriver jeres *systematiske tilgange til faglig refleksion* over jeres måde, at omsætte læreplanen til praksis.

DOKUMENTATION

HVILKE DELE AF PRAKSIS DOKUMENTERER I?

- Er der dele af praksis, som I dokumenterer systematisk?
- Dokumenterer i dele af praksis, hvor I, i særlig grad, ønsker at skabe udvikling?

HVORDAN DOKUMENTERER I, OG MED HVILKET FORMÅL?

HVAD VISER DOKUMENTATIONEN JER?

HVORDAN ANVENDER I DOKUMENTATIONEN I FORBINDELSE MED EVALUERING?

Kommenterede [TT4]: NYT tilføjet 6.5.

Kommenterede [TT5]: Her har jeg freestilet nogle spørgsmål til dokumentation og evaluering.

Meld gerne tilbage, om I synes vi skal beholde dem, om I har andre forslag, eller om I ser behov for at mødes i arbejdsgruppen.

(overvejelse: skal der være en mere direkte tilknytning til læreplanstemaerne her?)

HVORDAN FORHOLDER I JER LØBENDE TIL, OM JERES DOKUMENTATION AF PRAKSIS ER NYTTIG, OVERFLØDIG, KAN FORBEDRES ELLER PÅ ANDEN VIS SKAL TILPASSES FORMÅLET?

EVALUERING

HVORDAN EVALUERER I, OM DET PÆDAGOGISKE LÆRINGSMILJØ UNDERSTØTTER BØRNEENS TRIVSEL, LÆRING, DANNELSE OG UDVIKLING?

- Benytter I jer af særlige evalueringsmetoder?
- Beskriv gerne konkrete eksempler på evalueringer I har gennemført, og formål hermed.

BESKRIV ET EKSEMPEL PÅ EN EVALUERING, SOM HAR FORÅRSAGET EN KVALIFICERING AF PRAKSIS

PÅ VEJ MOD EN EVALUERINGSKULTUR?

- Oplever I, at i er på vej mod eller har etableret en evalueringskultur, hvor i løbende forholder jer reflektivt til, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens læring, udvikling og dannelse?
- Er der nogle områder i jeres praksis, hvor evalueringskulturen kan styrkes?